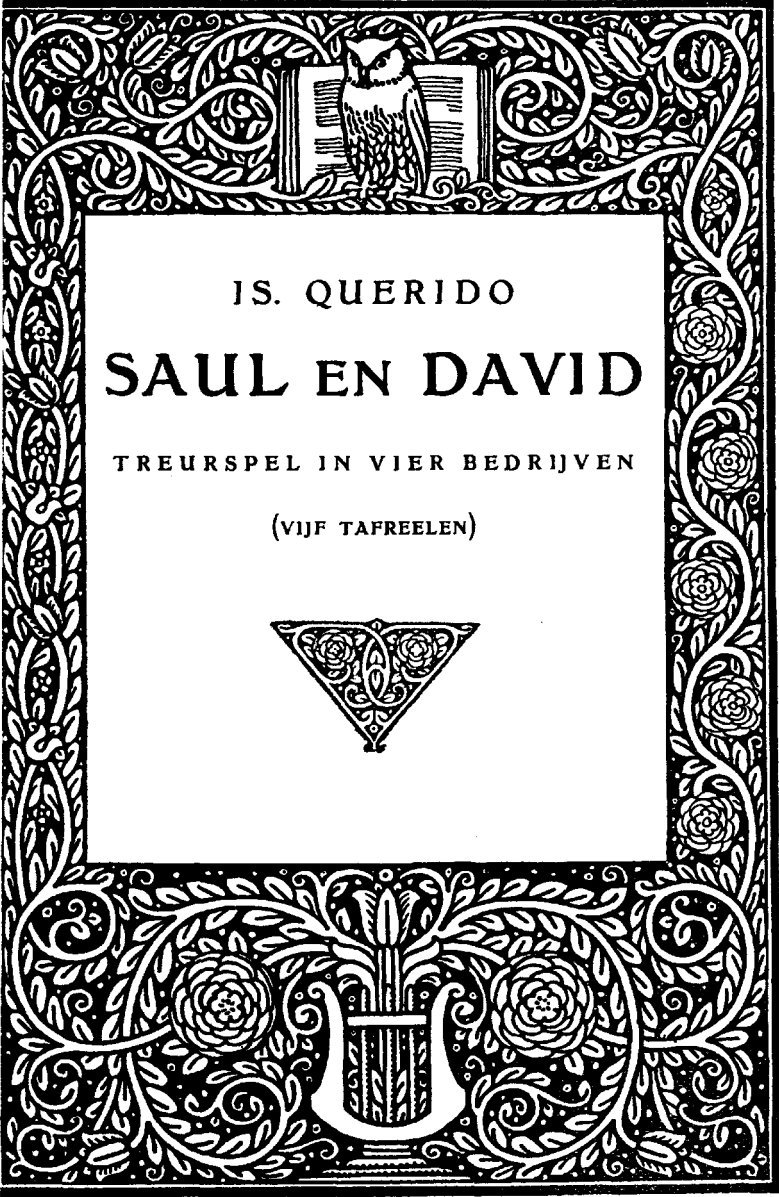

SAUL EN DAVID

I OONEEL
BIBLIOTHEEK
ONDER LEIDING VAN L. SIMONS

UITGEGEVEN DOOR:
DE MAATSCHAPPIJ VOOR GOEDE EN
GOEDKOOPE LECTUUR • AMSTERDAM

IS. QUERIDO

SAUL EN DAVID

TREURSPEL IN VIER BEDRIJVEN

(VIJF TAFREELEN)

PERSONEN.

- SAUL**, koning der Joden. . de Hr. v. D. VEER.
AHINOHAM, zijn vrouw . . Mevr. VAN BERKEL.
MICHAL, } SAUL's dochters . Mevr. GILHUYS-SASBACH.
HERAB, } . Mevr. RANUCCI.
JONATHAN, de kroonprins.
 Vriend van DAVID . . . de Hr. BRANDENBURG Jr.
DAVID, veldheer; echtgenoot
 van Michal de Hr. CH. GILHUYS.
SAMUEL, richter de Hr. ADOLF BOUWMEESTER.
BETHLEHEMIET, akkerbouwer Idem.
EFRAIM, priester de Hr. v. HOVEN.
ABICHAEL, Tweede vrouw
 van DAVID. Mevr. HETTY BECK.
ABJATHAR, zoon van ACHI-
 MÉLECH, den vermoorden
 hoogepriester. de Hr. JOHANN SCHMIDT.
ELIAB de Hr. ALEX. FAASSEN Jr.
ABINADAB de Hr. v. D. POLL.
SAMMA
 (Broeders van DAVID; ook
 krijgers bij zijn bent.)
Wichelaarster van ENDOR. . Mevr. ERFMANN-SASBACH.
Een heidensch meisje, adept
 van de wichelaarster . . Mej. GYSWIJT.
ABNER, } bevelhebbersvan } de Hr. v. D. POLL.
AMASSA. } koning SAUL. } de Hr. CAREL RYKEN.
Een Amalekiet. de Hr. CHARLES MÖGLE.
Een Hebreeuwer, vluchte-
 ling. de Hr. v. HOVEN.

Verder :

Een koeltewuiver.

Vrouwen en mannen uit het volk.

Krijgers.

Knechten.

Wapendragers.

Ambtslieden, hovelingen, slaven en boodschappers.

Dienstmaagden en schenksters.

Het eerste bedrijf speelt te Gibea, aan 't hof van koning Saul.

Het tweede bedrijf, eenige jaren later, ten huize van David en Michal.

Het derde bedrijf, jaren later, in de grot van Engédi, op een hooggebergte.

Het vierde bedrijf, te Endor, 's nachts, in het hol van een wichelaarster, vlak vóór Saul's dood.

Het vijfde tooneel, den volgenden dag, in de woning van David en Abichael te Ziklag.

**De eerste opvoering met bovenstaande
rolbezetting vond plaats te Amsterdam den
17^{den} Januari 1914, door de Nederlandsche
Tooneelvereeniging, dir. HERM. HEIJERMANS.**

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Een helder-zonnige lentemorgen. Koning Saul op een rustbed onder geboomte op een, met geurend mos begroeiden heuvel te Gibea. Aan het hoofdeinde staat, schuw-eerbiedig, een koelte-wuiver. Naast dezen Jonathan. Op den achtergrond tusschen dal en heuvel, krijgslieden in gesprek met Abner, bevelhebber. Verder priesters, ambtslieden, hovelingen, slaven en boodschappers.

SAUL (*spreekt, droomerig voor zich uitstarend, tot Jonathan, die zacht was genaderd en zich over hem heenboog.*) *Steunt zijn getulband hoofd op den elleboog. (Zijn stem klinkt afgemat en droefzacht.)*

De morgenkoelte wordt een zeeg'ning voor dit brandend hoofd. De slaap is mij een bang-wild duister, waarin mijn angsten samenschuilen. Nu koelt de luwe dauw mijn heete oogen. Verdroogd zijn zij, als beken-bron in Mei. Ik wou wel ál de sneeuw van Libanon's berge' slurpen, om koel en koud den brand van mijne kranke ziel te blusschen. Een wilde koorts schroeit door mijn bloed, dat heftig opwelt en mij duizelen doet, alsof ik stort van afgrond-diept' in afgrond-diept'. En altijd in het roode duister, zie ik het streng gelaat van Rama's stillen Ziener. — O Samuel, o Samuel, mijn oogen weenen niet, maar schreien doet mijn ziel en roept om ù! — O Jonathan, mijn teed're zoon, ik hoor op Kanaän's grond 't zachtst geritsel, als 't nachtelijk donker

uitrolt over d'aard; mijn arme hoofd,
 melaatsch van 't droeve peinzen, voor 't
 zucht-gerucht van eene moede ree verschrikt,
 of voor het wieg'lend koorn, dat van de velden
 ruischt, als fluisterende stemmen samenzwerend. —
 Mijn zoon, ik hoor met ooren, oogen, handen;
 ik zie met ál mijn zinnen
 en huiver voor den nacht. —

JONATHAN.

Vader, edel vorst, aanzie den gouden schijn der
 heem'len, en hoe God's drift den dag verguldt
 met licht en ciert in tooi van leliën. —
 Toch donkeren úw oogen hol.
 Laat, smeeik ik u, d'angsten stillen in
 uw verkwijnde ziel. 't Verborgen kwaad
 van zwarte droomen, moet ook een Saul
 ontwort'len, vreesloos voor zijn kind. —
 Een onbestemde smart beknaagt uw vleesch. —

SAUL.

Stil zoon...

stuur wég dien wuiver! (*koeltewuiver af.*)

JONATHAN.

De droefheid van uw hart, o vader,
 de onrust van uw ziel, drinken het licht
 uw wanhoops-oogen uit. Beklem uw smart!
 Mijn vorst en vader, groote held,
 uw ziels-gefolter pijnt, uw troost'loosheid
 mij ondermijnt. Bezin u vader! —
 Zie ginds in 't dal de witte moerbeï bloeien
 en de zon haar vruchten stoven.
 En aanstonds waait de balsemstruik,
 gebarsten, u geuren op de tong,
 die smaken naar 't zoet van honing. —
 Mijn vorst en vader, is één er mächtiger
 in Israël dan gij? Uw woord-bevel
 kan druischend rondgaan,
 als de zee haar golvenspel,
 den wind door 't ruischende geboomt' doen keeren. —

Zijn wij niet óm u, met onze liefde
 en onze waap'nen? Is daar niet teed're
 streel van harpenklank, als David's snaren...

SAUL (*wild zich opheffend.*)

Zwijg zoon! Hém, noem hém niet!
 Om hém juist draait mijn martelend gemijmer.
 Zijn aanzijn wekt een wilden wrok. (*even pauze.*)
 Mij zoon, alleen *ik* ben groot, nietwaar?
 Ben ik niet eerst' en een'ge koning
 over alle kind'ren Israël's?

Ik heb het eerst rond Jabes' muren de
 wapenen geroerd in klett'rend zwaard-gerucht.
 Vóór de zilv'ren avondhemel blauwde bóven
 Gilead's fakkelbrand, de mannen van Isrel
 waren bereid te sterven voor hun Heer!
 Bij nieuwe maan klonk veld-geschrei den slag
 vooraf, vér over den Jordaan. —
 En allen angst had ik gebannen uit hun hart.
 Ik vocht en won en Jabes schoot 'k tehulp.
 D'adem der rennende paarden hijgde
 als een ruischende vlam, achter vijand's
 vluchtenden rug. Als bijen gonzend,
 een wilde zwerm, de gift'ge angels uit,
 zoo stortten wij ons óp hen, met speer en vork,
 en stieten toe, in 't murwe menschenvleesch.
 'k Sloeg d' Amonieten en het godd'loos heir
 der Filistijnen. Tot puinhoop zonk hun leger in,
 en gieren, stinkend, kringden rond hun
 verminkte rompen. — De hemeltrans verblonk
 met kleurengoud en schelpengloed,
 een stomme wond'ring over 't slagveldbloed. (*pauze.*)
 Zoo schoolde ik de zonen Isrel's
 tot krijgers máchtig!

Uw vorst en zijne knechten velden neer,
 met zwaard, boog, knots en tand. —
 Onder 't raatlend onweer God's en
 't schichtige hemelvuur, de vijand,

O Jonathan, mijn liefste zoon,
daar stijgt een vuur weer óp,
naar mijne dorre oogen uit mijn ingewand.
Ik brand, ik brand van binnen af.
Ik lijd een folterenden dorst... (*Jonathan wenkt een
slaaf te naderen.*)

Neen... wég dien schenker! wég...
Ik schuw van druifsap,
als van bloed dat m'op de lippen hit. (*droef*)
Mijn kind, mijn stam, mijn stout geslacht...
ik ben van God verworpen!
Ik ronk als zinnelooze zwetser.

van al mijn heldendaden... (*spottend lachend.*)

Een tweede Jozua!

't Gerijpte koorn der wijsheid at mijn volk in
ruste des gemoeds, lánq vóór Saul's koningschap.

Waar snoeft mijne hooggestemdheid op?

Bestofte ik mijn haar met drek en scheurde ik
mijn kleeren-pronk... 'k deed wijzer daad!

De dauw, zegt hij, dat *hij* de kluizen koelt,
woestijnzand drenkt met vochte nevels?

De zon, zegt zij, dat *zij* het graan laat groeien,
de tarwe rijpt, de kleuren aangloeit in de bloemen,
de voog'len tjlpende stemmen geeft?

Verdoemb're hoovaardij... ze ontsteekt mijn ziel
en kwijnt haar af tot dorre streek,

verlaten van God's Woord. — (*in teedere
geestdriftigheid plots.*)

Nu hoor ik zoon, heel ver, héél ver,

't cederen-geruisch op grond van Libanon,
waar 'k zwierf als knaap, mijn ezels achterna,
onder bleeken morgenschemer. —

De rookende vlaswiek walmt mij weer tegen;
de ceed'ren ruischen, ruischen,

als wind aan zonnestrond. —

Verdoemb're trots!... d'Eeuwige alléén
is schepper van ál 't geschaap'ne. Ik, krank en
moed'loos vorst, vermaand, ben slechts een halm,
een riet, geknakt in hoos en storm. —

*Bazuinen zingen achter heuvelen. Beweging onder
de krijgslieden op den achtergrond.*

SAUL (*plots afbrekend met
schrik.*)

Wat kan er zijn mijn kind?

JONATHAN.

Een boodschapper, mijn vader.

SAUL.

Van wie, van waar bericht?... (*met schok van blijdschap.*)
Kondschap van Samuel?

JONATHAN.

Gave 't God.
Het volk begeert
uw aangezicht te zien

SAUL (*smartelijk ontgoocheld.*)

Het volk...

(*Een boodschapper komt op, nadert tot Saul's bed en werpt zich met het gelaat ter aarde.*)

TWEEDE TOONEEL.

BOODSCHAPPER (*in gebukte houding tot Saul sprekend.*)

Mijn koning,
een knecht van Bethlehem is hier,
en brengt u zijn geschenken. —

SAUL (*tot den boodschapper, hem wenkend zich op te heffen.*)

Van Bethlehem?

BOODSCHAPPER.

Zoo is 't, mijn koning.

SAUL (*korzelig.*)

Zend wég!...
Ik schuw de menschen
als slakken zout.

JONATHAN.

Maar vader, 'k zie den ouden man;
bij 't dal staat hij te hijgen.
Hij repte zich hierheen.
Achter elken voetstap

brandde het ongeduld.

SAUL (*weer driftig tot den boodschapper.*)

Wie is 't?

BOODSCHAPPER.

Uw knechten onbekend.

SAUL.

Van welke landspaal?

BOODSCHAPPER.

Van Bethlehem, o vorst.

SAUL (*kort-nijdig.*)

Laat komen! (*Boodschapper blijft
op den achtergrond.*)

DERDE TOONEEL.

De Bethlehemiet, akkerbouwer met zwaren witten baard, gebogen loopend, komt op, moe en hijgend van den tocht. Voor Saul's bed, op een wenk van Jonathan, treedt hij aan en werpt zich ter aarde; heft zich daarna langzaam maar zéér trotsch op.

SAUL (*tot den Bethlehemiet.*)

Tradt gij door den zoelen dauw
naar hier om mij te zien?

Weet wel, 'k houd krachten ingetoemd,
als een bevroren waterval

zijn saamgesteld geraas. —

Vreest gij mijn ongenà niet?

BETHEHEMIET (*zich uit zijn ingezon-
kenheid nog fierder
opheffend.*)

O Saul, verheven vorst, waarvoor zou
'k vreezen? Ik eer de Wet en haar profeten.

In vreê leef ik met Israël's God. —

De wich'larij, gebannen uit mijn huis,

is met klank van luit en bekken

het Edommieten-dom terug geworpen —

SAUL (*norsch.*)

Wat wenscht gij?

BETHEHEMIET.

Van Bethlehem mijn heer, komt mijne reis.

Zijn buurtschap droeg mij op, hier,

langs Gibeā trekkend, zijn vorst
te naad'ren met geschenken, gelijk met
d'offeren van Mizpa, ter tabernakel. —

SAUL (*spottend.*)

Uw voetzool, gedrenkt van dauw.
is wel bevredigd...

Maar uw nieuwsgierigheid?...

BETHLEHEMIET (*afwerend met ontsteld
gebaar.*)

O koning!...

Krenk niet met wrangen toon dit hart.
Zoo rein als bergtop's stilt',
is ons verlangen u te zien,
den Gezalfde des Heeren. —

SAUL (*ironisch.*)

Ei, ei...

BETHLEHEMIET.

Geen borrlende praat-zuchtigheid...

SAUL (*ironisch onderbrekend.*)

Wel, wel...

BETHLEHEMIET.

'k Begrijp u niet, mijn Ziener,
De mare doolde naar onzen stam...

SAUL (*driftig afbrekend.*)

Wat mare?!...

Wie kakelde er van hier?
De scherpte van het zwaard
bedreigt zijn nek!

BETHLEHEMIET (*onderdanig, toch on-
bevreesd.*)

Men fluisterde dat krank,
gij 't bed bekroopt van smart.

SAUL (*wild tot Jonathan en naar
zijn speer grijpend.*)

Zend wég dien flemmer... wég!
Want bij den Heer... 'k vergeet mijzelf! (*Allen wijken
ontsteld achteruit, uit vrees voor Saul's toorn.*)

JONATHAN.

Mijn vorst, bezin u.
't Volk daarginds is vol verlangen
uw aangezicht te zien.
Het wil uw troost,
 het wil uw zeeg'ning.
Ge zijt hun koning, ge zijt hun richter.
In eenzaam jammeren slinkt uw dag.
Gij schuwte de menschen. —
Uw argwaan is als donk're rots,
vol spleten, hollen, kronk'lende gangen.
Dees' man van Bethlehem
 is diep gebogen voor zijn vorst.
Nochtans zijn mond spreekt vrij
 en ademt onbeklemd. —
Zend hem niet weg, mijn vader;
uw volk zou duister mompelen
 van Saul, zijn held en krijger. —

BETHLEHEMIET (*glimlachend van ge-
luk naar Jonathan;
dan weer zich rich-
tend naar Saul, die
gemelijk luistert.*)

Ik kom van Izay,
van Davids vader...

SAUL (*in een ruk zich opheffend.*)

Van Davids vader?...
Ziehier mijn zoon,
den sprinkhaan en den kruidworm saám.
Wou hij zijn zoon terug?
 Het kleinvee loeit van angst!
Hem dekken voor gevaar?
Zijn bloed is David, maar Michal mijn.

Zoo is nu ook zijn zoon mijn zoon. —
Ik, koning, eerst' en een'ge van gansch Isrel:
 ik zend bevel in 't rond... hij blijve!
 Beleger vrij mijn hart met smeekend woord...
 ... hij blijve! —

BETHLEHEMIET (*ontroerd, met ingehouden waardigheid.*)

O vorst, uw woord snijdt als een kramp van toorn
 door mij heen. Zijt gij een koning, door God's
 grimmigheid gekneed? Nog nimmer Izay hief
 een lijkklacht aan om zijnen weggelokten zoon, een held!
 D'Algoede schonk hem, David's vader,
 gezin en vele zoete troosters. —

Het volk wil schreien om Saul's argwanendheid.
 Waar doolt uw geest, o eed'le koning?
 O béven doe ik voor den drang der eig'ne woorden.
 Mijn baard wil ik vervreten om te dooven op mijn lip
 ál wat de ziel, gekrenkt, er smeulend nederbrandt. —
 Vergeef mij vorst. — Ik ben niet school gegaan te Najoth,
 bij profeten... Maar God in Sinai's luister
 verstaan wij allen!

Gegrift op tafelen van steen, in 't blankste
 marmer, zóó blinken de Geboden naar ons toe.
 En 't liefelijk gezang van de profeten-scholen
 roert ons tot huiverend gelooven mee. —

(*Even pauze. Dan met plechtige verheffing van stem.*)

Eén God is er van Isrel die ons allen richt!
 Ook gij mijn vorst, gij zijt Zijn knecht. —
 Wij zijn geen flemers, geen kleinvee,
 geen sprinkhaan en geen wormen.
 We zijn zonen van één volk!
 Gij volgt d'afgeschreven Wet van Mozes
 en wij dienen. Maar slaven zijn wij niet!
 Als broed'ren leven wij tezaam.
 Wee, wee, zoo één zich heft en God's troon
 naakt met zijnen menschelijken aâm. — (*even pauze. Saul
 kijkt streng en ontzet.*)
 Zie vorst, het wit der jaren sneeuwen in mijn baard.

Het koelt lichtzinnigheid van woord en daden af.
 Daarom o vorst, als wij de Wet belagen,
 en Mozes' leer tot letter-grauw verdorren ...
 laat striemen 't geeselskoord ... genadeloos!
 Laat Tienden en goud ons brengen;
 neem onze dochteren als maagd
 tot uwen nederigsten dienst.
 Eisch d'opbrengst van den wijnberg
 d'olijfboom, van het veld ...
 Maar krenk met spot en schimp
 uw trouwe dienaars niet. —

SAUL (*tot den Bethlehemiet.*)

Ik kon uw woord besnoeien,
 indien ik wilde.
 Maar het behaagde mij te luist'ren
 naar Bethlehem's klaroen'den trots.
 Zeg nu uw volk, Bethlehemiet,
 dat Saul niet krank is en niet treurt;
 en meld uw land dat strijd lust in hem heeft,
 als ingedrilde speer in hout.

Vertrek ... en groet uw stam. —

(*Bethlehemiet plechtig af.*) .

VIERDE TOONEEL.

(Buiten het dal bazuin-geschal en geestdriftig geroep en gezang van vrouwen. Trom-geroffel.)

EEN VROUW (*boven allen uit.*)

Ik hoor een boò van Bethlehem!

EEN ANDERE VROUW.

Van David's vader!

EEN MENIGTE VROUWEN TEZAAM (*half als beurt-
 zang zingend.*)

Saul sloeg zijn duizenden ... (*Saul luistert verheugd.*)

Saul en David.

ANDERE VROUWEN.

Maar David zijn tienduizenden!

*Op zijn bed, krimpt de koning nu ineen en smartelijk
verwringt zich zijn gelaat.*

VIJFDE TOONEEL.

JONATHAN (*legt met innig gebaar
de hand op Saul's
schouder.*)

Ontspan uw wezen, vader.

SAUL (*in waanzinnige wezen-
loosheid starend en wij-
zend naar het dal, waar
het volks-geroep klonk.*)

Hooft gij, mijn zoon,
zoo pijn, zoo krenkt het volk uw vader,
wiens heil het laflijk zegt te willen.

Zachter gezang en gedempter bazuin-geschal herklinkt.

JONATHAN (*naar achteren uitziend.*)

Ze zien een boò van David's vader.

't Ontstelde vreugdelijk hun geest!

Als onbezonnen kinderen,
zij stoeien met een lied.

SAUL (*half schreiend, zijn hoofd
in de handen geprangd,
rukkend aan zijn tulband.*)

'k Ben een verwerp'ne God's.

Het drinkend vee ziet op mij neer.

Die smaadt, die smaadt, mijn zoon,
van zulk eergierig volk . . . die smaadt,
hij brandt mij op de trotsche ziel.

Een uitgedroogde wel in de woestijn,
zóó is mijn leven. En héél mijn koningschap
luchtspieg'lend visioen.

't Is of een vuur mij op de handen

springt en sarrend, dansend,

mij de wonde schroeit in 't vleesch.

En tast ik toe, hier naar mijn hart, waar 't
gloeit, dan trilt de vlam voor mijne oogen weer.
En grijp ik daar, dan speelt zij hier

weer om mijn beenen. —

Ze is overal en nergens, die koorts,
die gruwelijke plaag... en ik vertéér! — (*een stilte.*)
Zooals de pin scheurt door de linnen tent,
zoo priemt de vlijme angst mij in het hart.

Nu kerm ik uit en wring mijn ziel
en dwaze lijf in wroeging wég. —

Misdaan heb ik mijn zoon, misdaan!

En ál de jammer van mijn stem is niets

bij d'innerlijke vlam van onrust, haat

en wrok, die binnen in mij brandt,

mij schroeit de keel, de borst, het bloed. (*pauze. Hij hijgt
zwaar en in benauwenis.*)

Misdaan heb ik... tweemaal. —

Bij d'offering te Gilgál, in 't leger,

verdrong ik Samuel als offeraar.

En léven liet ik later Agog,

d'Amalekieten-vorst, én volk én vee.

Met eigen bevelooze hand hieuw Samuel

Agog in stuk' voor mijn ontstelde oogen.

Ik had gehandeld tégen God's bevel. —

Toen bracht mij de profeet, het schrikkelijke

woord van d'Eeuw'gen, onzen Heer...

d'onttroning van Saul's gánsch geslacht. — (*ingehouden
schreiend.*)

Toegeef'lijkheid en zwakte, zwaarmoed'ge

menschen-angst, nijd, haat, berouw en trots,

dat álles bont verzaamd, bracht mij

in wrange schand'... God's ongenâ —

JONATHAN (*ontroerd.*)

Vader,

ge weent en steunt,

mijn goede vader...

SAUL.

Stil knaap, ik ben verworpen! (*zeer droef en bewogen.*)

Waarom mijn Jonathan, mijn tweede ziel,
werd ik gelokt van ploeg en akker,
van 't stille avondrood en 't heuv'len-groen
van Benjamin? Waarom moest Kis mij
d'ezelinnen zoeken en dolen doen naar

't huis van Rama's Ziener?
Hij onthulde mij, op 't dakplat van zijn woon,
onder d'eindeloozen starrennacht,
mijn koninklijke roeping. —

Ik waagde toen voor Isrel's heil den krijg,
en niet ter glorie God's alléén.
Dát was mijn booze ongehoorzaamheid!
De steenscherf, bijgevoegd, knarst langs
haar ingekalkte plaats in muren-drom.
Nu wordt zij losgehakt van 't blok,
waarmee ze één mocht zijn in stillen groei. —
Roei uit!... van vrouw tot knaap,

van zuig'ling tot geboog'nen!...
klonk God's bevel... en ik... liet léven. —

JONATHAN (*bewogen naar hem
toetredend.*)

Mijn goede vorst...

SAUL (*vol ingehouden smart en
ontsteltenis.*)

Toen toornde Samuel, God's Wil-volbrenger,
de starste ziel uit Israël...

Ik was verwórpen! — (*lange pauze.*)
(*Dan wild naar den
achtergrond loopend.*)

Wie zal

nu treden op mijn troon, met offerbloed
zich van zijn zonden rein'gen?
O dat ik 't wist!... ik zou hem worgen!
Gij niét, mijn Jonathan, gij, wien ik dooden
wou, wijl gij, met één schent argeloos
honinggoud de Vasten hadt verbroken...
Gij zult 't niet zijn... (*als in een openbaring.*)
Zou hij het wagen... die vreeselijke knaap

van Bethlehem... die toovenaar der snaren?
 Uitzinnig word ik al bij de gedachte,
 dat hij... dat hij... neen!... neen!...
 zóó zal mij 't Opperwees niet smaden!
 Droef kreunt mijn ziel, ik tril als riet;
 de heele zee ruischt in mijn ooren leeg.
 Nu lijkt mij alles rouw en treurenis.
 Dolheid's nabuurschap, 'k voel haar
 in mijn polsen zieden. Ik weet niet
 wat ik wil, mijn zoon. 'k Voel
 moord'naarsbloed nu lauw mijn hand bedruppen.
 Bén 'k nog een Gezalfde des Heeren? (*hevig.*)
 Ja toch!... ik wil vernielen,
 vernielen álles om mij heen!... Ook jou
 mijn zoon, wil ik in haat zien koelen. (*Dreigend naar
 Jonathan.*)

Verraadt ge mij bij hém, bedenk ten eind,
 dat zoo gij mij verkoopt, gij sjachert
 met uw eigen hart en ingewand. —

JONATHAN (*verontwaardigd.*)

Maar vader!

SAUL (*rauw en naar het wild-
 lachende overslaand.*)

Gij ziet mijn zoon, de waanzin staart
 mij strak, de uitgeweende oogen in.
 Mijn ziel heeft hobbeligen boòm.
 Al deugd-gedachten struikelen den dood,
 vóór 't waereldlicht hen overschijnt. — (*even pauze.
 Dan schuw fluisterend.*)

Ik vrees en wantrouw álles!
 Je moeder, jou, Herab, Michal,
 je broers, mijn knechten,
 mijn priesters en mijn volk.
 Het onderkleed eens vreemd'lings
 kan heimelijk het schamplicht
 van een lemmet dekken.
 De mantel, toegesnoerd,
 veel onvoorspeld gedreig.

Ik vrees het maal, den wijn,
 dentroebelen, rooden droesem. — (*met een wild-nerveuzen*
 En David... zoon van Izay?... *overgang.*)
 Wie is hij?... ééns mijn schildknecht!
 Ha ha! een fraaie herder, die Filistijnen slaat
 en reuzen velt met kiezels! Mijn kleine David,
 de ving'ren tokkelend langs de snaren, en
 tooverij van klanken sprenk'lend om mijn hoofd. (*Hoonend.*)
 Verciert hij niet zijn enkels, armen, handen,
 met ringen, kralen, banden,
 als bijzit toot haar opgesmukte lijf? (*fel schimpend.*)
 Wie is hij, ... die een koningsdochter won
 tot prijs, koelhartig van lichtzinnigheid?
 Een herder met wat vale schapen,
 die vlooien zocht met zijnen hond!
 En nú?... een woelig pronker!
 Bedwelmen doet hij alle vrouwen, (*zinnelijk.*)
 met lied en zang en 't lenige gevele
 van zijne weeke stem en woord.
 Met wierook lokt hij donk're maagden
 uit mijn paleis en werpt ze onbeschaamd
 zijn wrange lusten toe.
 Want hij is brandend zwoel van zin',
 zóó wulpsch, dat héél zijn wezen zou vergaan,
 als hij niet daaglijks offerde, zijn zonden
 ter verzoening. — Moet hij mijn troon betreden?
 De snijkant van een kei moest groeven
 door zijn nek!!
 Ik grijp mijn speer
 en rijg hem aan den dood! —
 Hoor kind, hoor hier, de wulpsche vrouwen
 krolsch! Zij razen luid om hunnen lieveling.
 Het volk doet mee:... Saul sloeg zijn duizenden,
 maar David zijn tienduizenden!
 Gelógen volk... gelógen!
 O Jonathan hoor toe, uw koning krenken
 door hoeretong en slaaf (*pauze.*)
 Dan met zachte en ingezonken stem.
 'k Ben zwak en bang, mijn Jonathan;

'k sluip traag weer naar de vaten, als toen...
 toen 't volk de gouden kroon mij bracht.
 O dat wantrouw'lijke, die stékende achterdocht.
 Een zwak'ling ben 'k, droefgeestig en doorkweld
 van klachten, die eens zijn gulzige gepraal
 met goud, robijn, topaas, in drift'ge blinking voedde,
 Vergeef u vader... Door smart wordt hij
 vaneen gescheurd. De weemoed treurt zoo diep
 in zijn ziek hart en zingt zoo vreemde wijs.
 't Berouw, de wroeging 's nachts stilt pijn;
 maar 's morgens bij het licht herneem ik ál
 mijn wreede kracht, vervloek en eisch,
 en slinger her en der

mijn kranke zélf. —

JONATHAN.

Mijn vader,
 man, gij maalt u als een zwoelen poel
 van wrok en haat. Ik ken uw smachtend hart.
 Zooals de zon rijst bóven gouden stoet van
 wolken, zoo gij rijst bóven Isrel uit,
 in schoon-besproken heldendaden.
 Waarom met rund'renstok ment gij het oproer
 van uw ziel? Zwaarmoedig wallemen de lampen
 van uw duisterste gepeins. —

SAUL (*verrukt zich oprichtend.*)

Gij Jonathan, zijt d'eélste knaap,
 dien ooit d'Algoede een moederschoot
 deed baren. Toch klinkt uw woord als bleeke
 troost. -- Ik heb misdaan! —
 Het wreedste leed, dat kerreft door ons hart,
 den voorspoed ons geschonken, in lichtval
 van geluk... wij weten niet waarvoor verdiend.
 Maar alles is kláár Hém in Zijne ondoorgrond'lijkheid,
 als 't helderst' morgenlicht.

(*richt zich naar het dal.*)

Uw moeder nadert,
 uwe zusters wand'len mee.
 Laat hen toch komen, zoon. —

ZESDE TOONEEL.

Ahinóham, Hérab, Michal, komen op. — Saul, Jonathan. — De krijgers op den achtergrond vertrekken. Eén wachter blijft in het dal.

SAUL (*innemend op zijn rust-bed tot de naderende en buigende vrouwen.*)

Mijn gemalin, princessen . . . zoo vroeg
in 't purpre' en witte kleed?
Zoo kuisch de sluiers neêr?

AHINOHAM.

Mijn vorst-gemaal, Michal, uw dochter,
wacht haar man. Dra zal hij komen.
Hij mint den tooi, den weelde-cier,
de stoffe' vloënd als waterglanzen.

SAUL (*spijtig getroffen.*)

Haar David is haar all'!

MICHAL (*teeder.*)

Dit is toch God's gebod.
Deed de nacht u wel, mijn vader?

HERAB.

Ik hoorde u kerremen van pijn.

AHINOHAM.

De luit, de harp kan u vermaken,
uw droef gedroom stilaan verstuiven.
De zingende bel, de tamboerijn . . .
ten uwen dienst is 't al!

MICHAL.

Al zon in 't rond;
de bronnen praten,
de boomen wuiven.

HERAB.

Van uwen toren
vliege' de duiven
en koeren zoet.

SAUL (*spottend.*)

Als een bruid bloemt uw geest,
nu gij David herdenkt,

o Abinóham. —

En mijn docht'ren?...

D'éen klatert de woordjes van liefde

als een beekje zijn golfjes op,

wijl d'andere jubelt

als een vogel in 't helle blauw. (*tot Jonathan*)

Uw boezemvriend... waar is hij?

JONATHAN (*verblijd.*)

Mag ik hem roepen,

mijn vorst?

MICHAL.

O vader, 'k weet,

gij mint mijn man.

Hij speelt als

de voog'len zingen,

David, mijn zanger!

HERAB.

Nooit Isrel hoorde zulk

een spel, dat is,

als hing 't in de lucht

te toov'ren. —

MICHAL.

Het is of hij vertelt

met menschenlijke stem.

Ze vloeien en leven,

ze trip'len en dansen,

mijn David's klanken.

Zijn harpe zingt

als de verre wind.

Ze klaagt

en ze vraagt,

ze schreit

en ze blijdt!

SAUL (*getroffen, toch spottend.*)

Wat huldigende min!

JONATHAN (*krachtig.*)

Spot niet!... o vorst.
Dat alles is wáár!
In David's spel
héél Isrel zingt tezaâm.

SAUL (*geschokt en smartelijk.*)

Koert gij mij, mijn zoon?

H-ee-l.... Is-ra-ël?....

JONATHAN (*verheerlijkend.*)

Zoo is 't mijn vorst.
De zingende ziel van ons volk
is hij.

SAUL (*wild.*)

Is hij?....

JONATHAN (*nog geestdriftiger.*)

Zoo is 't mijn vorst.
Hij speelt ter glorie God's
en voor úw naam. — (*innig.*)
De hal van uw paleis,
doorklonk hij met gezang,
als hing er zilverglans
in 't rond te tint'len. (*stilte.*)
Hij spreekt met zijn luit, als een
kind met zijn droomerig liefje;
zacht bedroefd, schaat'rend hel,
of hij mijmert en kust,
of hij streelt en rust.
Een ros, een zwaard,
een offerbank is hem zijn harpe. —

SAUL (*angstig opgericht de geest-
drift van Jonathan volgend.*)

Waar toeft mijn Jonathan?

AHINOHAM.

Edele koning,
uw David, ontbiedt hem toch.

HERAB.

O vader,
hij bant ons hartgekwel.

SAUL (*opstaanden en tot allen woest
uitvallend.*)

Neen! neen! Hij blijve!
Zijn klanken-gestreel
is gif voor mijn ziel
als een vleierende tong. —
Hij pijnt mij het meest! (*met wonderlijk-beangste stem.*)
Hij temt en hij roert mij zoo vreemd,
dat d'angsten eerst schuw verdwijnen.
Maar dan, als hij zwijgt,
zijn harpe trilt ná,
en zijn lied is gestorven,
dan, met woedende kracht,
keeren zij weer, ál weer. (*pauze.*)
De roover van mijn slaap is hij!

JONATHAN.

Mijn vader, hoe wrang beziet gij hem,
in de branding uwer drift.

MICHAL (*droevig.*)

Is zóó mijn held,
mijn zanger?

JONATHAN.

Is sluwheid ooit gebaard
door koenheid en Gods-vertrouwen?
Geen grooter vreugd is 't hem,
dan te spelen voor zijn vorst.
Is David bandeloos en wreed van drang,
hij, harpenaar uit Samuel's school?

SAUL (*weer omgeslagen van stemming.*)

Mijn teed're zoon,
dien rossen man,

ik vrees hem niet.

Zijn gouden, diepe oog,
zoo fonk'lend als een star,
het vuur'ge licht erin . . .
ik ben het zeer genegen.
Den bloesemgeur om zijn gestalt',
ik heb dien lief.

Roep hem. —

MICHAL (*verblijd, buigt voor Saul.*)

O vader,
zacht gewonnen. —

*Michal, Ahinóham en Herab af. Saul geeft zich nu
hij alleen is met zijn zoon.*

ZEVENDE TOONEEL.

SAUL (*tot Jonathan verinnigd
en zacht.*)

Roep hem, opdat zijn vlugge handen,
de tintelende snaren roere',
die lokkend zingen op zijn zoet bevel.
Het vlechtwerk van zijn speelsche klanken,
hangt om zijn harp als druivenranken
licht aan hunnen stok. — Hoe snel
bloeit toch zijn lied de snaren over;
hoe zoet en brandend, als de bloesems
der amand'len op hen teng'ren stam. —
Mijn kind, hoe dooft hij mij de ziel!
Hij luwt 't treuren van mijn zinnen,
met sluimering en rust. —

JONATHAN.

Verlustigend te hooren,
van David,
mijn broeder-vriend.

SAUL (*zich geheel gevend.*)

Als David speelt, dan ben 'k gelijk
't zwakst en teerste kind van Israël.
Dan schrei 'k om de smart der menschen
die zij doorstaan; om ieder hart,
gepijnd door leed.

Dan voel 'k zwellend toégeheven mij
naar ál 't goede en waan 't gemoed
zoo vast als bergenvoet.

Als melklam, hunk'rend naar het zog
van moederbeest, zoo begeer 'k te
slurpen het zoet van zijn lied.

'k Huiver van zwoelte en min.

Een toekomst rolt voor mij uit!

'k Hoor volks-gejuich, geroep, gelach.

Ik zie, verzaamd, d'oranjeboomen,

tot bosch van louter gloed,

en een wemeling van gouden vruchten.

Héél Israël zijn droom zie ik beleven.

'k Ben Ziéner dan weer, Samuel's kind,

en een zaal'ge rust me doorstroomt. —

Plots voel ik wankelloos, onder

g'luks-geschrei en een huiv'renden lach,

dat 'k ben voorbestemd tot d'allerhoogste

daad. D'adem van God's mond raakt

als een heil'ge koelte mijn gelaat.

O Jonathan, David's harpe maakt mij vroom,

en stil en van weemoed'ge need'righeid.

Verdriet, walg, verzadiging des levens,

twijfelzucht en argwaan, vermoeiend wentelen

en keeren van het ziek gedachten-beeld,

onvreugd'lijk pluizen en plukken in

mijn smart en wrok en menschenhaat...

op éénen aantril van zijn luit

ligt alles dan getemd. — (*pauze.*)

En tóch, met nieuwe zwenking van zijn lied,

wild-onverhoed, breekt hij

mijn zilv'ren droom van rust. —

Dan brandt de toorn in mij óp

en wil 'k hem spiesen aan den muur.
 Wat ben ik voor een troost'loos mensch,
 in wie zoo klagelijk de weedom kermt,
 in wie de bange ziel zoo donker-droevig
 kwijnt onder 't purp'ren koningskleed,
 dat schatervlamt in 't licht...
 o wreede schijn van heerschers-weelde...
 Wat ben ik voor een mensch?

'k Versta mijzelf niet meer. —
 Een kranke vorst, die schreit en lacht dooreen;
 dan lam, dan leeuw, dan jamm'rend schaap. —
 Wil ik den dood van zulk een zanger,
 die de genâ van zijn muziek mij brengt?

ACHTSTE TOONEEL.

David komt op, buigt zich diep voor Saul. Achter hem, verwijderd
 blijvend van den koning, Michal, Ahinóham, Herab. — Saul heft
 zich geheel van zijn rustbed op en staat in volle lengte bóven
 David uit. — Jonathan naast David. —

DAVID (tot Saul ten hoogste
 eerbiedig.)
 Gezalfde Gebieder,
 ik hoor, gij wenscht mijn lied.

SAUL (*na de hooge begroeting
 weer loom terugvallend
 op zijn rustbed.*)

De nacht mijn zoon, was mij een
 booze dwingeland. Hij speelde met
 mijn slaap, liet naad'ren hem
 tot d'oogen; en als ik moe
 inéénen zonk, en half bewusteloos
 vergleed in rust, dan plots ontrukte
 hem een duist're kracht en liet
 mij starend achter, de wimpers dor.
 Ik slaap een slaap des doods,
 van alles afgestorven,

of waak het duister door
 met onverwelkten geest. — (*argwanend naar*
 Waar zwierft gij mijn zoon? *David.*)

DAVID (*met zachten jubel in de stem.*)

Mijn vorst, 'k trad den gouden morgen uit,
 bij 't oop'nen van den hemel,
 langs Giba's heuv'len naar mijn woòn. —
 Mijn zwerven door stam Dan,
 door Arja, Ekron, Zora, Azoth,
 was mij één jubel-tocht van leven. —
 De onbesnedenen, zij vreezen uwen naam.
 Saul's bazuinen roepen mij ten krijg.
 De hoorens zingen voor ons uit
 als koop'ren muren van geluid,
 die stijgen op en schuiven voort
 den vijand tegemoet. —
 Van al de berghoogten af, zag ik
 de fonk'lende moskeeën en dampen
 violet, de dorpen in 't verschiet.
 Ik zag den witten brand van 't marmer,
 de schietende glanzen van 't albast.
 God's goedertierenheid, oneindig,
 schonk mij een ziel en oog,
 om al zijn scheppings-wond'ren,
 te zien en te aanbidden. —
 't Land Kanaän waar de Heer ons plantte
 uit Egypt', dát land verheerlijk ik
 in al zijn schoon. —
 De berg-verschieten, al hooger trapsgewijs,
 doorschommeld van valleien, goud en groen,
 de top al ijler, de laagst' al dieper,
 waartusschen sluierdauwig waast
 het spel van hemel, licht en loof...
 ze doen hunkeren mijn hart naar God. —

Nu is het lent', de gewijde grond is
 heel één bloei. O vorst, hef óp uw
 treurend hoofd en drink mét mij de
 zaal'ge levensvreugd uit aard en lucht!
 Het is ál sterrekend, gedacht', gevoel. —

Ik neem de woorden van de Wet niet
in mijn mond en praat er vroom bedrog
mee goed. Ik blijf niet aan hun
oppervlakte dralen, in zang en klanken
spelemeiend... maar diep naar

onder duik ik door,
diep naar achter, naar beneên, tot
d'aller-eêlste geest, de geheime drang
door 't Al er ingelegd, zoet is gespeurd
en opgebracht uit mijne ziel

naar 't licht des daags.
Dúrf léven vorst,
in 't stoutste uws begeeren. —

Nu is het lent'.
Een gouden schijn de weer'ld overtrilt,
g'lijk vuur, dat niet verteert.
O vorst, verrukt ben ik en onverzadigbaar,
als ik uw land doortrééd, úw land
en dat van Isrel's kind'ren. —

'k Ben harpenaar en d'Almacht Gods
schonk mij een zingende ziel. —
Toch, als ik speel is er slechts één
dien ik gedenk... den Schepper van
't Geschaap'ne!

Ik hoor het ruischen van het graan
om onze huizen. Ik zie het gouden
wieg'len van het rijpend brood.
Ik hoor den waterval uit kloven
druischen, terwijl zijn zilv'ren schuim
tot spiegel klaart in heldre bron.
Ik zie het heil'ge land, mijn vorst,
en overvloed zijn ál mijn zinnen
van het lief'lijkste genot. —

De groene velden, d'akkers, de landauwen,
de zoete aardegeur, de vochtreuk der rivier,
het vergezicht, de gouden ruimte,
waarin het droom'rig uur zichzelf verkort,
verlengt... de vruchten, 't bloemenwoud,

de broedende levenskracht der hette ... —
 't is ál bedwelmend!

Zie vorst, zie bij de bergbeken, of
 in het veld, bij rozen en accasia's,
 waar d'adem van de aarde zoet'lijk rookt,
 bij myrth' en oleander...
 de schoone vrouwen van uw volk. —
 Zij gaan in wieg'lenden gang naar de
 wasemende putten, die donker-koel
 den droom der lente spieg'len. —
 De kruik, licht aangezweefd op hoofd of
 fijnen schouderbocht, zwaaien zij neer
 met onbespieden cier, en water scheppen
 zij, in speelsch en liefelijk gebaar.
 Zij luist'ren vlug naar klacht van geit en
 schapen-kudde en schatten het gerucht
 van vér als hert en ree een jagers-stem.
 Hun schoone, slanke leest, gekoesterd
 in het kleed, zij bukken haar zoo streels,
 wijl hunne donk're heimwee-oogen de
 dampende woestijn zwerfustig overzien.

JONATHAN.

Zijn ziel zingt
 als zijn harpe!

DAVID.

Kóm eed'le vorst, versomber niet uw blik,
 alsof een hagelslag heeft kaalgemaaid uw
 land. Zoo dra, de druivenranken schieten
 ten derde maal in bloei. Ze klimmen óp
 en sling'ren zich van boom tot boom,
 en hangen wild aan hoogsten top
 hun zwaarsten tros. —
 Schuil wég in 't goud en lommergroen
 van 't dichtst geboomt', waar, bij 't
 avond-duist'ren, het wolken spel tezamen vlamt
 langs hemelrand
 tot rooden brand. —

Saul en David.

SAUL.

Een droomer zijt gij, een vuur'ge ziel,
 op top der hoogste geestdrift wank'lend,
 Mij is verzadiging der lusten aangezeid.
 Ik ben verzwagerd met de smart.
 Het leven is een vloék,

een ramp, héél het bestaan!

Jonathan en de vrouwen gebaren in ontzetting bijeen.

DAVID (*met schrik snel onderbrekend.*)

Als de Heer is weggeweken van uw zij....
 dat meent gij toch, mijn vorst?
 Vergeef mij koning, dat mijn tong
 uw woord vooruit snelt.... 'k vreesde
 dat gij God gingt krenken in uw waan.
 Maar zie dan toch in 't rond, mijn vorst,
 de levensvreugd treedt dan, door uwe
 oogen in, en wordt weer plant van
 diep-binnenste geluk. Kijk rond, mijn koning.
 Zoo aanstonds smelt de geur der bloesems
 en staat 't oranje-bosch in vlam.
 't Citroenen-geel dat knett'rend licht
 toéglanst naar vjgeboom en lommer, er
 onderhenen schijnt, als goud van tempeldaken.
 Boven d'akkerman valt dauw;
 het land ligt omgespit.
 Het volk zingt toé.... zijn vorst! —

Uw gestaltelooze krankheid Saul,
 is niets dan zelf-bedrog.
 Zoo wij den Heer in álles zien,
 is Hij nabij, áltijd! —
 Zie den need'rigst' uwer ploegers huiswaarts
 keerend, zat van arbeid en doorschroeid
 van zon, het brandend vlakke-zand
 de huid als ingevonkt.
 Hij zoekt den moeheids-sluimer vóór
 zijn hof, onder 't koele vjgeboom-geblaart'.

Een záligheid geniet hij op zijn bank.
 De zoele avondwind omspeelt zijn wond-gebeten
 lijf. Als zwarte scheem'ring-vogel,
 de vleugels traag naar 't broedend nest
 gestuurd, vond hij den dauw en 't uitgezengde
 lommer tot loon. — Als lichte spieder
 van den dageraad ontwaakt hij plots
 in zilv'ren klaarte van den koelen nacht. —
 Zou hij méér zijn dan gij, mijn vorst?
 Gij zijt zoo eind'loos rijk, zoo hoog geheven
 in God's gunst. —

Is één land er mijn vorst, waar boom en vrucht
 driedubb'len bloei volbrengen, in kringgang
 van één jaar? Is één land er,
 waar rijpend ooft en jonge bloesem
 aan éenen stam gelijk tezamen streng'len,
 en zóó het wonder doen bezien
 van ouderdom en jeugd op éenen tijd,
 gevoed door gansch dezelfde wortels?

SAUL. (*Met zeer donkere stem.*)

Er is ook pest en hagelslag, mijn droomer,
 en aarde-schokkend trillen van den grond.
 Een zengende samoen, die dood en onheil brengt.
 Er is vraatzucht van de rups, verwoesting
 van den sprinkhaan. Er is wolkbreuk en
 droogte schrikk'lijk, die ieder korrel
 van het veld versmachten doet.
 Waarom alléén den jubel,
 als 't leven zooveel plagen bloedt?

DAVID.

Al deze rampen zijn er. Maar één teug
 van het sap der lichtende granaat,
 het wrange, zoete app'lenbloed, en ál
 uw plagen zijn d'erinnering uitgezonken.
 Zoo gij de vreugd van uw volk wilt zien,
 trék op dan naar den oogst der druiven
 en sluit uw ooren niet voor 't juub'lend

land-gezag. De plukkers en de pluksters,
 zij kransen elkaar in, met roode ranken
 en vlechten zich tezaam

tot ééne blijheid Gods! —

SAUL (zeer somber.)

Ik hoor den jakhals schreien,
 gij ziet den wijnpers treden.

Ik zie de vossen sluipen door het graan;
 ik hoor de leeuwen brullen

en ruik moeras en poel. —

Gij juicht den Hermon toe; gij ziet den
 wijnoogst als een fonk'lend feest,

bespat met druivenbloed.

Gij ruikt den geur'gen grond,
 na zoeten, vroegen regen.

Gij hoort den landman in zijn jubellied.
 Maar ik vind in de groeven... stóm...

een dóód-gezongen nachtegaal!

Gij ziet de duif, ik zie den sperwer.

Gij ziet de vreugd...

ik zie bezoedeling van ál wat leeft! — (pauze.)

Maar spelen zoudt ge David!... spelen. —

DAVID (met verlegen glimlach.)

Vergeef mij vorst, ik waagde zoo te spreken,
 omdat het stormt in mijne ziel bij uw verdriet.

'k Ben vlug en jong. Mijn spieren stáál,
 zijn nimmer traag. Ik richt uw krijgers

en breng mijn volk roem!

Ik smeeke van God vervloeking af

over ál wat Hem belaagt, miskent.

Hém belijd ik overal. Ik schep mijn levensmoed,
 mijn vreugd en zang uit Hém!

Hij doet mij zingen en ter slagveld gaan.

En onder ál 't gedruisch van moord en aanval,
 verschijnt Hij mij, met zijn legioen van eng'len. —

En zoo ik ooit de zatheid mijner ziel bekende,

ik vastte lang en offerde, 'k maakte kleiner mij
dan 't kleinst-geschapene voor mijnen Heer. —

SAUL.

Wijs spreek mijn David...

Nu speel! —

NEGENDE TOONEEL.

Een knecht brengt David's harp.

SAUL (*tot Jonathan, zijn gade
en zijn dochters.*)

Vertrekt gij alle!

Ik wil alleen zijn met mijn zanger.

Allen af. David stemt zacht zijn luit.

SAUL (*grijpt zijn speer en mij-
mert afgewend van David,
voor zich heen.*)

Als 'k hem nu spiesde tegen d'aard,
de flemend-zoete tong!?

TIENDE TOONEEL.

David komt weer op, gaat naar zijn harp, speelt een zangerige
Oostersche melodie. Saul luistert met al ontroerder en zacht-geluk-
kiger gelaat. Hij laat langzaam de speer los.

SAUL (*plots het spel onder-
brekend.*)

Ik hoor gerucht...

Zijn er menschen in 't dal?

Waar is de wacht?

'k Wil niemand zien!

David stapt diep het dal in, uit het gezicht.

SAUL (*geroerd.*)

Getemd heeft hij mijn ziel

en alle booze drift.

Nu kan ik hem niet dooden!

Mijn weenend hart is niets dan liefde.

David komt vlug op, buigt diep voor Saul.

DAVID.

Uw veldheer Abner,
zond de wachters weg.
Doch menschen
zie ik nergens. —

SAUL.

't Is goed,
Nu speel! —

*David gaat weer naar zijn harp en speelt een droef
gezag. Saul, half schreiend, in betoovering verstomd,
strekt zijn handen naar den harpenaar uit.*

SAUL (met betraande oogen.)

Dat is mijn hart,
dat zingend weent...
Mijn zoon,
het komt zoo diep van binnen uit,
dat snikken van uw lied...

*David, verheugd, aarzelt vóór hij naar Saul toegaat.
Plotseling, op den achtergrond een schuchtere saam-
stoeting van vrouwen en volk.*

VROUWEN.

Hoort volk!... Hoort!
Hoort!... David speelt,
onze groote held!

ANDERE VROUWEN (met enkele mannen-
stemmen er door-
heen.)

Saul sloeg zijn duizenden...

WEER ANDERE VROUWEN.

Maar David zijn tienduizenden!

STEMMEN.

Heil David!... Heil!...
De grootste held van Israël!

Saul, hevig ontroerd, rukt zich hijgend overeind van zijn zetel. Zijn gezicht verwringt afgrijselijk, door woede getergd. Hij grijpt zijn speer en werpt die in razernij naar David. Deze laat zijn harp angstig vallen, ontwijkt en vlucht verschrikt. —

SAUL (*rauw en smartelijk krijtend naar het dal.*)

Gelógen volk!... gelógen!!... (*hij valt bewusteloos neer.*)

D o e k.

T W E E D E B E D R I J F .

E E R S T E T O O N E E L .

Donkere December-avond, nabij den stadsmuur, ten huize van David en Michal, bij het eindigen van een huiselijk herdenkingsfeest huns huwelijksdags. Een groote middendraperie verbergt het uitzicht op een zeer ruim terras. Rechts van den toeschouwer een voorhang, toegang gevend tot David's slaapvertrek. Links, een smalle, hooge draperie, open. — Weelderig gekleede mannen en vrouwen uit den hoogen stand bijeen. Ook priesters, ambtenaars, krijgers, knechten en dienstmaagden. Op den voorgrond David, zittend. Tegenover hem, ook zittend, Jonathan. Naast dezen, zittend, priester Efraïm. Even achter hen Ahinóham. Michal schenkt haar gasten wijn. Haar volgt een dienstmaagd op den voet. Na een kleinen rondgang geeft Michal blad en kan haar schenkster over. Ze gaat achter David's stoel staan en buigt naar hem toe. —

MICHAL (*teeder.*)

Wij dringen alle aan,
vertel nog ééne maal.

DAVID (*ontwijkend.*)

Michal... neen,
het is reeds laat.

PRIESTER EFRAÏM.

Wie zou de uren tellen
bij zúlk gebeuren?

MICHAL.

Wij blijven smeeken heer,
om uw verhaal. —

JONATHAN.

Maar zuster,
vermoeide tongen spreken traag!

DAVID (*met een innigen blik
naar Jonathan.*)

Neen broeder, vermoeid
ben 'k niet.... maar ik
vrees iets onbestemds.

MICHAL (*angstig.*)

Wat maakt u bang?

DAVID (*droef.*)

Ik weet het niet; ik bad den Heer
gevoel van prangend onheil
de ziel mij uit te lichten. —
De wangunst iedermaal,
zwaait tartend voor mij uit,
mijn valen herdershoed. —
Alsof ik ooit verhief mij op God's gunst.
Waar moeder is Herab,
waar zijn uw zoons en Saul?

AHINOHAM.

Herab is krank. Mijn zoons vertrokken
vroeg naar het hof. Uw vorst was
uitgeput van bange droomen.
Hij rust reeds lang. —

DAVID (*mat; heen en weer
lopend.*)

't Mag zijn. — 'k Voel me als een
opgejaagde gems, gewond, wier bloedspoor
wordt naar allen kant besnuffeld.
Een schrik bijwijle spant mijn polsen,
als een ketting erom aangekneld.

MICHAL.

Mijn David, heer, hoe grimmig
juist op dezen dag, vast aan
de blinde glorie van uw naam,
toen gij een dochter Saul's verwierft
met uw en heldenmoed! —

JONATHAN.

Herab tot aas,
Michal tot loon.

MICHAL.

Wat vreest gij toch?

DAVID (*is weer gaan zitten.*)

Ik weet het niet Michal.
Mijn hart wil niet bedaren.
Er jaagt een angstigheid doorheen,
als kwam geheim verlang' zich openbaren
in vreemde, onverstaanb're taal. —
Het heim'lijke omzwerft mij weer en
fluistert méé iets, dat ik niet versta. —

JONATHAN.

Gij, David, vreest? . . . voor wien
de menschen-wereld zingt?
Bangt u de donk're nacht,
een held van zoó fel krijgs-beleid?

DAVID (*springt op.*)

Nooit vreesde ik het zichtbare gevaar,
al raasde een onweer er van gruw'len overheen.
Zijn tarding juist is mij een lust der zinnen.
Maar heimelijk gesluip in 't duister,
van donkere gedaant' en het naar-mij-tasten
van handen die 'k niet zie,

beklemt mij pijnlijk. —

Ik wil niet omgebracht in doffen slaap,
door klammen moord'naarsklauw gekeeld!
Ik wil mijn vijand in de appels kijken
en treffen hém of zélf getroffen worden.
Dan is 't een schikking van God's Macht.
Maar laf geslacht of sluipend aangevallen,
als 'k bid of koester mijne vrouw . . .
daar ril ik van en 't brengt het zweet
op mijn gelaat. — (*stilte.*)

Zie Jonathan, ik vrees uw vader,
 ook uw broeders en hovelingen.
 Zij grijnzen nijdig naar Saul's troon;
 belagen ons verbond
 met ziedende praat. — (*is weer gaan zitten.*)

JONATHAN.

De troon behoort, ná mijnen vader, mij!
 Ik zweer hem af slechts voor één
 machtiger dan hij. Hoe David, broeder,
 zijt gij gestoken van Saul's menschenhaat?

VELE STEMMEN.

Vertel toch veldheer!
 Verhaal ons!....
 De schoone herinnering!

PRIESTER EFRAÏM (*staand, tot David.*)

Mijn zoon, mijn dappre, weet dat
 in Rama over u waakt de groote
 Ziener Samuel, zooals spelonk
 beschermt een vluchteling.
 Gij zijt van priesterdom, profeten,
 een zéér beminde, een altaarstut,
 een heil'ge steen gelijk. Gij zijt ons
 toebedeeld als spijsen-offer God's. —
 Na Elia's dood werd Israël gericht,
 gansch Israël, door Rama's Ziener.
 Hij nu, hij koestert uwen naam,
 met zijn zachtzinnigste gevoel en
 zegent uwe daden. Dees' eik uit
 ons geslacht staat fier geheven
 vóór zijn volk, met brandend-streng
 vermaan. Zijn baard vergrijst, maar
 als 't eeuw'ge groen der Teberinth,
 blijft jong zijn ziel te luist'ren staan
 naar 't ritselen om ied'ren boom,
 waar God's Woord met de blaad'ren spreekt.
 Bemin hem David. Hij legt de handen óp
 en zegent u als vader zijnen zoon. —

DAVID (*diep bewogen.*)

O, Samuel... hij is mijn hoogste steun.
 Ik ben zijn speeltuig als de harp 't mijne.
 Het koele sap van ál zijn woorden
 drink ik met haast en gulzigheid.
 Ik richt mijn klanken naar de buiging
 zijner stem, 't zij vloek of zegening.
 Als tamarisk, als heilige granaat,
 zoó vruchtbaar is zijn denken en zijn daad.
 Zijn raad is louter wijsheid

en zachtheid des gemoeds.

Zijn taal, zoo schrik'lijk streng bijwijle,
 bedekt voor mij het kruim zijner teed're
 ziele niet. — Maar wat mij heden deert? (*droef*)
 Onrein gedachten-spel verbrast mijn
 innerlijk geduld. Ik snak naar stilte,
 terwijl het binnen in mijn hoofd rumoert
 als hakte er iemand hout.
 Eerst 'k leefde in gouden knapenvreugd;
 het fijne rokken-linnen stak mijn oogen
 noch mijn lijf, omkleed van grove wol.
 Ik zong en jubelde en smiet mijn muts
 van bladeren gevlocht', hóóg in 't blauw.
 Nu ben ik ópgejaagd, vol schrik voor
 Saul's vervolgingen. Als weggeworpen sandaal,
 bemorst met klei en vuil, zoo schat hij mij
 vandaag, om morgen mij te koest'ren

met loon van hoogste ambt. —

Zijn wankeling van haat naar liefde, is
 als de kringvlucht van benarden vogel,
 één aarzelende, schuwe wiekslag om zijn broed.
 Berouw en brandende genegenheid, dan toorn
 weer, trots en valsche haat... hij
 drijft ze óver mij als grill'ge herfstbui.
 Geen uur meer ben ik zeker van mijn leven,
 terwijl al dieper ik verlang in mijn gezin

te wort'len. —

Ik breid mijn handen uit naar 't verre
 heiligdom en smeekend zend ik mijn

gebed de bergen op, verhooring hopend,
 en blijf vol eerbied aan mijn koning denken.
 Toch... vloekt hij mij, dan vrees ik stil
 de werking dier verdoemingskracht. —

MICHAL (*opwekkend.*)

Vertel toch liever heer,
 nóg eens van Goliath!

DAVID (*droef lachend.*)

Wat zucht tot pronk met uwen man.
 Het mondverhaal van allen,
 gaf héél de daad reeds weer
 in al haar fleur en glanzen. —

MICHAL.

Toch leeft het anders weer,
 als gij vertelt!

DAVID.

Mijn Michal... (*opgewekter.*)
 Goed vrouw... ik zal vertellen.

(*Een blij bewegen en dichter saamschikken rond David.*)

DAVID.

Ik was nog herdersknaap.

De grond rond Bethlehem,
 mijn eenig zwerrefoord.

Als wolke' wand'lend licht,
 dreef ik de kudde voort,
 in zilverrooden schijn bij 't donk'ren.
 Ik zocht de zoetste weiden voor mijn
 schaapkens, 't geurigst kruidenveld.
 Ik leefde vrij in bosch, bij heuv'len en
 bij akkers. Toch dikwijls in gevaar. —
 Er aasden rooversvolk op rund en kudde,
 én wilde beesten, hong'rig afgezworven
 van steppe en woestijn.

Soms nitgeschroeid van hette,
 niets in de tasch dan brood en fluit.

Met lichten staf beroerde ik mijn zacht- —
gedrilde troep; met slingersteen trof 'k
d'afgedwaalden. —

De nachten waren mij het liefst, als
d'omheinde kudde, bijéengedreven, rustte.
't Onmeetbaar luchtgewelf, zoo eind'loos
hoog gespannen, — ontsteldenis voor
't mijn'rend oog, — bedroomde ik in héél
zijn lichtend vér geheim.

Het uitgegolfd geluid van 't eeuw'ge,
doorruischte het heelal van
avondstond tot nieuwen morgen.

De stilte zong, en mijne fluit, die
merel's lokkend keeltje leende,
zoet galmde een nieuwe stilt' erbij! —

Plots werd ik toegelokt naar Saul,
op mare van mijn harpe-zang.
Ik speelde en verlostte hem
van knagende naargeestigheid.
Toen keerde 'k weer naar mijne schapen.
Eens op een dag, zond Isay tegen
d'avond mij naar 't heire Saul's.
Mijn broed'ren moest ik brengen, melkkaas
vet en versche brooden. Ik hoorde,
naad'rend de vallei der legerende
schaar', de brullende stem van een
vermetel mensch, als onweer van gerucht
de stilte gees'len. Ik schrok en keek. — (*staat op.*)
Ik zag een reus, zoo hoog als fiere eik,
met zwaard en speer en blinkend koop'ren
schild. Dat Baälsch-gedrocht kwam
brullen als hongerige leeuw, en met
zijn dolle, kolderende stem God smalen,
Isrel's Heer. —

Saul's zwaar-beangste krijgers zwegen,
zich dompelend in rouw. De reus,
hij snorkte los, dat stérreker hij was dan
Isrel's God; dat niemand hem dorst naken,

een ieg'lijk voor de vlam, de punt van zijne
spies al beefde. — Hij zou óns bloed vergieten,
als wij van 't vastgesnoerde rund

aan offer-altaarvoet. —

Toen, plóts, een wild besef van macht
doorduizelde mijn brein. Als boog,
gespannen met de hand, zóó schoot
mijn wil den toorn áf, op al het
Filistijnsch gezwets. Dit schimpend
wangedrocht móest worden neergeveld.
Ik hoorde van de mannen Saul's, dat
gemeen soldaat noch stoutste vechter
dorst kampen met dien reus, terwijl het
dal bleef duist'ren van zijn schimp. —

Ik vroeg in argeloozen schroom,
wie deze menschenknots toch was.
Mijn broeders hoorden mij en hoonden
dat reeds enkel zijne stem, die donderde
van Socho naar Azeka, mij dooden kon.
Ik moest naar vaders kudde keeren,
in de schapraai de meelmuis vangen,
liever dan hier, op wank'lend been
te bluffen. —

Wéér stond de toorn in mij óp, dat Isrel's
God, zoo rauwelijk en roekeloos gesmaad,
niet één dier koene borsten 't schild
deed grijpen voor Zijn eer. —

Ik snakte naar een wraak-vergelding.
'k Voelde een huiver in mij stollen;
daarna een kracht zich rustig

in mijn spieren leeg'ren —

Ik voelde God's Wil-zélf zich spannen
door mijn knapenlijf tot stalen macht
en onverwinbaarheid. Ik vroeg den vorst
verlof, dien reus te mogen slaan. —

MICHAL (*anstig.*)

Hoe dorst gij?

DAVID (*ootmoedig.*)

Het wás geen mènschen-moed alléén. (*gaat zitten.*)

Saul keek mij teeder aan, begreep allicht

dat hiér het werd . . . vergeldings-recht.

Gij zoudt het wagen, gij onbehaarde knaap,

waar mijne stoutste krijgers vreezend zwijgen?

Gij rosse herderke, met uwen staf, gedrild

door zwaard noch boog? . . . zoo vroeg hij,

stil verbaasd.

Mijn wederwoord klonk zacht maar onbeschroomd.

Ik zei: God staalde mij de spieren vorst, toen

ééns een leeuw zich wierp op mijn ram.

Ik worgde hem den strot en kneep hem d'adem af. —

Uw knecht vreest evenmin in 't dal,

den dollen schimpe, dien Goliath men noemt.

Zoolang de Arke God's de Steenen Taaf'len

bergt in Tabernakel's Allerheiligst',

is vrees een óngeloof!

Dit Gods-vertrouwend woord verstomde Saul.

Hij stemde toe.

Op mijne haren zijn helm plantte hij en om

mijn teng're leest sloot stijf zijn pantserend

kuras. — Ik glom in 't fonkelend

krijgskleedij als splinternieuwe held, maar

kon geen lid verroeren. Ik zei: mijn vorst,

't vlamt dit krijgsmanstuig,

maar ik bezwijk er onder.

Vergeef uw knecht dat hij de vracht

dier wapenen niet torsen kan. —

Toen kreeg ik stil verlof den reus op

eigen wijs te lokken tot een kamp. — Ik greep mijn

tasch en staf en zocht den scherpst-geranden

steen in 't dal . . . en vreesde niets! —

Zacht-ontstelde uitroepen van de luisterenden.

MICHAL.

Maar zoo de reus

u had verwonnen?

DAVID.

Wie overwint er God?

Niet ik streed... Hij! — (*rust; zeer zacht in zetten.*)

Ik naderde het Eikendal.

Van twee der bergkanten stilt'.

Een purper-violette gloed de vallei
omdreef. De zon zonk rood als offerbloed
de rotsen langs. Een gouden schijn
van licht omdampte Goliath's wreed gelaat.

Ik hoorde al van ver het blinkende
beslag van zijne speer, gerammeld tegen
't scheen-harnas in drift. — Een
ongeduld'ge woede, hem spatte d'oogen
uit. Zijn koop'ren stormhelm, de
zware brauwen tot wilde fronsing spande.
Zijn her en der gespiegeld schild blonk
als een vuur'ge plaat van altaargoud.

En over héél zijn saamgeschubde rusting,
langs gansch zijn reuzige gestalt',
in koper opgebouwd, speelde het late
licht een fonkelend tournooi van glansen. —
Aan zijne heupeband los slingerde het
vrees'lijk zwaard, waarmee hij héél de
streek reeds veertig dagen dreigde. —

Ik hoorde hem weer tartend spotten,
een woorden-hagelslag neerklett'ren op
ons hoofd. Zijn lasterlijke mond verzwolg
het roode licht, alsof hij van de zon was
afgestort. — Ik naderde. — (*staat op.*)

Een duiz'ling éven, mij overviel. Toen,
wankelloos, beduidde ik hem te dalen
ter vallei als ik. De reus, mij overziend
als toren-een-tent, keek op mij neer
en vleekte zot. Waarom een knaap als
kamper hem gezonden?... riep hij in gram.
Ben ik een hond gelijk,

met stok stom af te rans'len?

Hij lachte brullend-barsch en krijschte,
dat hij mijn bloedend vleesch, rauw van de

Saul en David.

lend'nen afgescheurd, de vogels werpen
zou tot malsche spijs. Hij hief zijn zwaard...

VELE STEMMEN.

O gruwelijk!
Erbarming!

DAVID.

en 't lemmer blonk in 't avondrood
als bliksemschicht. Met éénen slag
zou hij den kop mij klieven van den romp.
Ik naderde nóg meer en riep hem
onverschrokken toe, dat hij, met zwaard
en schild en speer, door mij gedood zou
worden, omdat God's kracht en zekerheid
mijn arm bestuurden. Hij kwam te pronk
met héél zijn brallende gedrocht'lijkheid,
de onbesnedene, vol waan, het brein
door Baäl en Moloch gansch verduisterd.
Ik schreed naar voor, onoo'lijk en schraal,
van schild en wapenen haast onbedekt...
maar mét den Heere onverwinbaar! —
Toen snel schoof ik in slingerlus
den vlijm-gesneden steen, en zwaaide,
d'eind' bijéengeknoopt, ópwaarts mijn
hoofd met heev'ge kracht... en tróf. —
Terwijl zijn keel nog raasde en
gift'ge woorden ópeengestapeld tot toorn,
starden in laatsten ademhaal,
de steen juist boorde door zijn
helm en slaap. — Hij wentelde met wilde
pijnkreet om zijne eig'ne logheid henen. —
Zoo daad'lijk sprong ik bij en rukte
zijn óvergruw'lijk zwaard de dood-gestuipte
handen uit en kliefde Goliath's hoofd
van d'onmenschelijken romp. —
Aan beide kant der berge' ontsteeg geraas.
't Volk Israël's sloeg aan het juub'len
gehéél één man. Bazuin-geschal ontjoelde

het leger. De Filistijnen schreiden wild
aan d'overkant, jammerden en vluchtten.
En Isrel's smader lag onthalsd,
te rooken in zijn bloed.
Zóó was vergeldings-recht gepleegd,
door d'Almacht God's. — (*Gaat zitten, lange pauze.*)

JONATHAN.

Nooit zag
ik u zoo bleek als toen,
uw oogen louter vuur. —
Wat waart ge plots gegroeid, alsof gij
aanschreedt op kameelen-rug.
Voor mijnen blik nu staakt gij uit
zelfs bóven Saul!
Ik schonk u mantel, boog en zwaard,
wist mij slechts déerde toen in 't rijk.
Ik voelde broeder, welg'lukzalig,
zoo grondeloos en diep, dat liefhebben
ik u zou, mijn leven lang. — Nóg zie 'k
vluchten als kreupelen en blinden,
het Filistijnsche heir, doorwoeld in
wilden schrik... (*afbrekend onrustig.*)
Maar 'k merk... gij zijt vermoeid.
Uw oog is weggezonden
in zoete nagedachten. —
Jonathan staat op en richt zich tot de gasten. —

JONATHAN.

David, uw heer,
is zeer vermoeid.
Hij zal ter ruste gaan.

Allen buigen voor Michal en David. Een enkele omhelst Michal. Efraïm omarmt David. Ahinóham kust Michal, die haar moeder uitgeleide doet. —

JONATHAN.

Mijn broeder David, God zegene u!
Vandaag gebroken kouter, morgen

ploegstaal aangescherpt, als God
 d'onrust van uw hart heeft afgelicht.
 Slaap wel! —

*David omhelst Jonathan innig. Ook groet Jonathan
 Michal teeder. —*

TWEEDE TOONEEL.

DAVID (*die weer peinzend is
 gaan zitten, tot Michal.*)

De teederste aller zielen,
 uw broeder Jonathan. —
 Het dood'lijkst wapen weert hij van
 mijn borst... den valen laster. —
 Zóó lief te hebben, is begenadiging!
 Mijn Michal, wat zoet geluk,
 in eigen huis te zijn,
 voor mij, geduriglijke zwerver
 in grot, spelonk, woestijn.
 Er klonk vanavond vreugd!
 Ik hoorde cithers tokk'len; de
 tiensnaar'ge nebél, wat zachte zangen
 zuchten. — Hoe vloeide rood de wijn!
 De knapen zongen, de meiskes dansten;
 zelfs neuriede de bijzit mee. —
 Men at gemest gevogelte, men dronk,
 men loste raadsels op. 'k Zag vele
 edelsteenen blinken, karbonkelen en
 donk're amulet', in fijnen snoer
 om blanken vrouwenhals geregen. —
 'k Rook geuren, zoete specerij;
 'k zag stoffen glinsteren bij gouden
 schijn, als gele en blauwe borst van
 vogels. En *ik*... ik was nog nimmer
 zóó bedroefd, bij zúlk een vroolijkheid.
 Alsof de baard mij afgeschoren werd,
 zoo voelde 'k mij rampzalig!
 Ik hoorde wel hoe allen zich vermaakten.

Hier, daar en overal, men krijgsverhalen
 deed. 'k Zag droom-donk're meisjesoogen
 in 't duister gloeien van vervoering;
 en knapen, stouter taal te hooren gevend,
 alsof zij stoeiden aan de poort, bij schemer.

Maar in mijn binnenst' boezem joeg het
 door... Wacht u voor Saul!
 't Behang, erachter, onder 't bed, in
 afgedekte hoeken, overal heeft hij zijn
 omgekochte, stille sluipers. — Als zwarte
 vlieg in 't vleesch, zóó stak mij dees'
 gedacht' in 't brein.

Tusschen het avondlijk gedruisch,
 klonk, heel alleen voor mij te hooren,
 het donkere geruisch

van mijn verborgen angsten! —

Wat is een mensch, Michal? Een stomp'lend
 creatuur; een leed'ge zak met uitgedroogden
 wijn, is méér! Uw vaders jacht op mijne minheid,
 is straf van God. — Daarom in woeste oorden
 dool ik rond, heet snakkend naar mijn woôn,
 naar ú Michal, het méést! —

MICHAL.

Ik zag mijn David,
 een heimwee treuren
 in uw blik.

DAVID.

Zoovele volk'ren leerde ik kennen;
 zoovele vrouwen noemde 'k mijn. —
 Maar hier, in het Hebreuwen-land,
 is de vrouw een heiligdom in huis.
 Zij groeit het sappigst op in warmte
 en aarde licht, als de wort'len van
 d'olijf. Zij is er vrije meesteres en
 ingeweven in onze dierbaarste
 gepeinzen. Geen bijzit of boeleerster,
 hoe teed're lokstem ook,

vermag háár weg te dringen. —

MICHAL.

Mijn David, hoe min ik stil
de koest'ring van uw zachte stem,
den droeven weerschijn van uw liefde.
Maar gij zijt zéér vermoeid; ga rusten.
'k Volg u dra. — Stuur mij geen volk;
ik zellef doof de lichten. —

DAVID.

't Is waar Michal,
'k ben moe en mat.
Ik ga. —

David langzaam door rechtschen voorhang af. Michal dooft stilaan luchters en lampen. Het wordt, schoon niet geheel, donker in 't vertrek. Na eenige minuten plotseling rumoer op het terras achter de middendraperie. Jonathan, zeer bleek, met zwaard in de hand, komt op.

DERDE TOONEEL.

JONATHAN (*hijgend en ontsteld tot Michal, die verschrikt op hem is toegeloopen.*)

Michal!... Michal!... Red David!
Hij moet vluchten!

MICHAL (*hevig ontsteld.*)

Vluchten?... Waarom?...
Uw lippen beven...
Wat gebeurt er toch?

JONATHAN.

Bij toeval vernam ik iets van een
afgedwaalden krijger, in 't donker
bij den stadsmuur, die mij herkende
en David mint. Vannacht móét David
sterven. Saul heeft 't zichzelf

gezworen! Van allen kant zijn spieders
uitgezonden. 't Bevel was...

't overromp'len hem op bed. —

MICHAL (*wild van angst.*)

O Heer... sta bij!

Wat nu te doen?

JONATHAN.

Hem wekken, daad'lijk!

MICHAL.

Zal hij 't gelooven?

JONATHAN.

Ik blijf. Zeg David
dat 'k er ben. —

MICHAL (*alsof haar iets invalt.*)

Wacht Jonathan, ik zal hem tot u zenden.

'k Bedenk inmiddels een list

om al Saul's knechten te misleiden. — (*Michal snel af.*)

VIERDE TOONEEL.

David hevig ontsteld, half gekleed, zijn helm en zwaard in de hand, komt op.

DAVID (*turend in 't duister.*)

Die plotse donkerte...

Wie is er toch?... (*ontdekt Jonathan met schrik.*)

Wat?... Gij hier mijn Jonathan? (*gejaagd.*)

Wat is er broeder?...

JONATHAN.

Vergeef hem David... hij is krank.

Er dreigt gevaar voor u. De koning...

nog heden nacht wil hij uw leven. —

DAVID (*ontstuimig-smartelijk.*)

Moet 'k vluchten weer?... Almachtige,
wat smaad! Mijn Heer, Gij hebt Uw

aangezicht voor mij verborgen!
 Ik tast in 't diepste duister.
 Waarheen, waarheen zal ik mij bergen,
 als eerloos roover opgejaagd,
 onrein van handen en van lijf?
 Wat misdoo ik toch uw vader?... (*schreit.*)

JONATHAN (*bewogen.*)

Ach, gij deedt niets dan goed.
 Saul leeft weer nachten lang
 in verwildering van zinnen,
 de wraakgier'ge ziel gevoed met
 wangedachten. — Ik doe ze ál
 verschrikken, drijf met geweld
 uiteen, dit zwart-gedroomde spel
 van boozen geest in hem. —

Terwijl hij zwoer mij plechtiglijk,
 geen haar meer van uw hoofd te
 krenken. —

Zijn zieke brein, verward,
 vol gift'ge stoffe kokend, is als
 een smeltkroes waarin schrikgedachten
 en smart, berouw en haat en afgunst
 zijn dooréén geworpen.

VIJFDE TOONEEL.

MICHAL (*snel opkomend.*)

Vertrek gij Jonathan, vertrek!
 Ik zal mijn David redden.
 Indien men hier u treft, wordt gij,
 als verrader van uw vader, uitgehoond.
 David, mijn aangebeden man,
 zooals de rook hoort bij de vlam,
 zoo hoor 'k bij ú! — Een wangevoel
 doorbrandt mijn hart, nu ik u missen ga.
 En toch móet gij vermomd van hier!
 Ik heb een beeld in bed gelegd,
 omhangen met uw kleeren.

Uw bijzitten en slaaf,
de woel'ge krijgers Saul's bevolen
zoolang zij kunnen te weren;
te zeggen dat gij krank ligt. —
Nu is er tijd tot vluchten. —

JONATHAN.

't Is waar;
zoo 'k oop'lijk mij vertoon hier aan
uw zij, is oproer er en hoogverraad.
En Saul, mijn vader, kán ik, voor
d'oogen van zijn volk niét smaden. —
God hoede u, mijn ziels-beminden broeder!

David omhelst Jonathan lang, schreit en houdt hem vast. —

DAVID.

Mijn Jonathan, mijn inn'ge ziel
zal ik ooit u wederzien?
De zoon verlost mij wel van
't moord-gedreig zijns vaders;
doch grond-gebied waar ik mij
bergen zal, wijst hij niet aan,
omdat hij 't zélf niet weet! —
De watervorsch duikt onder,
de arend vliegt tot stip voor 't oog;
de zeemeeuw scheert de golven,
de horzel gonst als gouden tor,
verdwijnt dan in 't loof. — Maar ik,
waar mij te bergen? Ik, met mijn
menschelijke lijf?
Wat is mijn misdaad toch?
Mishandel ik Saul's roem,
zijn naam, bezoedel ik de Wet...
ik, behoeft'ge van God?
Beteugel ik niet juist, juist tegenover
hém, ál wat de booze drift mij aanblaast
in 't oor? Beleef 'k 't wraakgebod, dat
ópeischt mij in 't: oog om oog en
tand om tand?... (zeer droef)

Waar zal 'k mij bergen? 'k Weet niet meer!
Op ieder pad, Saul's knechten spieden en
meten mijnen stap. Als schuwe rotsduif
fladder 'k rond, de wieken bloedig
wondend tegen 't steen. —

Nooit heb 'k mijzelf laf-weekelijk
in eigen smart gekoesterd. Maar nu, zoo
radeloos verloren in d'eenzaamheid
en smadelijk opgejaagd, nu hunker ik als
kind naar eenen moederschoot, en naar
de liefde-streeling van een vrouw. —

MICHAL.

Omhels mij nog eens David. God weet,
of ik wel ooit u wederzie.
Ik speur u in 't verborgen ná;
ik bid van d'avond tot den morgen.
Mijn hart blijft onverzoend,
zooals mijn bed nu onbeslapen.
Ik vast en rust op harden grond.
Ik wil uw kwellingen en plagen
aan éigen lijf beleven. En vlak achter
u aan, staan mijn gedachten
u te wachten. —

DAVID.

Mijn lieve, eed'le Michal.

MICHAL.

Vertrek nu heer,
mijn David, mijn groote held;
vertrek!... ik smEEK u!...

DAVID (*schreiend*.)

Ik kán, ik kán niet weg. Mijn God,
zaagt gij ooit een krijgsman weenen
van ingetoomden wrok en smart?
Ik schrei, ik schrei mijn tranen
zonder schaamte uit. Dit afscheid,

Michal, ik voel 't, is wreeder
dan een krijgersdood. —

MICHAL (*terwijl ze luistert naar
sterk gerucht en gestom-
mel in David's slaap-
kamer.*)

Ik sméék je man... vertrek!
Als de knechten naderen tot hier,
is de vlucht u afgesneên.
Wreed zijn Saul's omgekochte beulen.
Gij kunt niet vechten met
een ganschen drom. —

DAVID (*Nog eens Michal harts-
tochtelijk omhelzend.*)

Ik ga, ik ga, mijn Michal;
ik neem uw aangezicht in d'oogen mee.
Ik koester uwen naam in mijn verdriet.
Zoo God mij redden wil,
waakt Hij ook over u!

*David rent weg. — Michal in doodelijken angst, kijkt
hem buiten na, terwijl telkens gerucht in de slaap-
kamer stommelt.*

MICHAL.

Als zwarte hal de nacht omhuift hem...
Mijn aangebeden held... God hoede u! (*valt op de
knieën.*)

Almachtig éénig God van Israël,
wees hem genadig... dat hij niet valle
in de woeste handen van mijn vader.
O Heer, bescherm hem in uw verheven duister.

ZESDE TOONEEL.

SAUL, SOLDATEN, MICHAL.

Van het midden-terras komt Saul woest op, met speer in de hand. Aarzelend blijft hij turen in het donker vertrek. Achter hem vier krijgers in mantels, met schemerende toortsen.

SAUL (*in heftigheid tot Michal,
die ontsteld is opgestaan.*)

Maak hier toch licht... ellend'ge vrouw!
Hoe dorst gij mijne mannen met
een spotspel te misleiden?...
(*Michal poogt inmiddels eenige lampen te ontsteken.*)
Waar liet g'uw lieveling ontsnappen?

MICHAL (*nederig stamelend.*)

Mijn... vader...
edel vorst...

SAUL (*even sarrend, dan woest.*)

Tam torteltje... zwijg stil!
van uwen vader... Waar is uw David?

MICHAL.

Gevlucht,
uw toorn vreezend.

SAUL.

Vloek over héél zijn wezen! Ellend'ge
vrouw, nu is mijn gansche nacht gesmaad! (*wijst naar
zijn krijgers.*)

Dorst gij mijn krijgers te bespotten,
een pop hen in de handen spelen,
inplaats van David's levend lijf?
Wie deed hem kond van
't overromp'lings-plan?

MICHAL.

Zijn eigen
onheil-voorgevoelens.

SAUL.

Je liegt!...
van kruin tot zool!

MICHAL.

Maar heer gebieder!

SAUL.

Zwijg stil!... opstandige!
Waar is hij?

MICHAL.

Gevlucht. —

SAUL.

Welken weg en hoe vermomd?

MICHAL.

Mij onbekend.

SAUL (*in hevige drift.*)

Uw argwaan is gescherpt door
wrange lusten. Gij wilt geen
spoor ons geven?

MICHAL.

Omdat ik 't zélf niet weet.

SAUL.

Gij liegt boeleerster, ... gij liegt
en uw stem, zoo vroom en eerbaar
mij misleidend, met sluwen klank
van David nagebootst. — ... Weet,
dat 'k een heraut kan ommezenden,
die 't volk verkonden gaat, dat gij
gesteenigd wordt, schuldig aan
hoogverraad uws konings. — Ikzélf werp
d'eerste zware kei op uw bevend
vrouwenhart, uw kuische oogen ... Weet,
dat 'k u door mijn worgers
kan doen grijpen. —

MICHAL (*uit haar 'nederigheid
trotsch zich oprichtend.*)

Bedreig mij langer niet! Nooit
zeg ik u het pad van David, nooit!
Begeert gij in uw toorn bloed,
uw steen verminke mij tot romp.
Maar David houd ik schuil!

SAUL (*in blinde woede.*)

Gij weigert dus? ...
Sleur haar vanhier dan, mannen!
De krijgers naderen aarzelend. —

MICHAL (*met opgeheven hoofd,
vol trots.*)

Maar vader, is uw bezinning zóó gedooft,
dat gij, door 't wreed gemeen, een
koningsdochter uit haar huis laat sleuren,
omdat zij haren man onttrekt aan
beuls-gedreig? O vader, zijt gij de held
van Israël, op machteloze vrouw u
wreekend? ... Wilt gij dat ik mijn eigen
gâ verraad? —

SAUL (*korzelig.*)

Verraad is 't niet, ... nu tòch ... (*aarzelend.*)
hij sterven moet. —

MICHAL (*ontzet.*)

Hij sterven? ...

SAUL (*honend en driftig dooreen.*)

Verdedigt gij uw lief, den lief van
alle vrouwen? Een arglistig man met
honderd harten? ... die tegen ieder
duifke, blank van minne, kirt? ...
Uw David, sluw en wreed? ... Verdedigt
gij dit ongezuiverd schepsel, van
wulpschheid en van wellust afgevreten?

MICHAL.

Zóó is mijn David niet! Maar zoo 't waar
zij dat hij méér vrouwen mint dan één,...
de Wet schenkt u dit recht. — Ik toch,
ik heb hem lief, o eindeloos zoet!

Hij leerd' mij alles zien, verwoesting en
geluk. — Door hém begreep 'k eerst God
in héél Zijn Almacht. —

Als David's harpe zong, ik trilde méé,
als lévend-uitgesponnen snaar. Want
David vorst, is vroom van hart en toch
zoo vurig man. — Ook álbemind, omdat zijn
Gods-vertrouwen onschendbaar is en écht! —

*Saul ontmoert sterk onder Michal's spreken. Hij wenkt
de knechten te vertrekken. —*

MICHAL (*in sobere, innerlijke ver-
rukking.*)

Zooals de cherubi's in 't sidd'rend
draad geweven zijn op voorhang van
getuig'nis-tent, door fijnste stoffe
heen, zóó is hij opgenomen in mijn
liefde, mijn heele wezen om en door. —

O vader, vorst, zal nu uw dochter,
uw éigen kind, het moeten zeggen,
wat liefde is voor haren man, dien zij
bemint? Als hij er is, dan lééft de
lucht, de aarde, het heelal. Hij vult
de ruimte met zijn minnaars-aâm. —
In zijn nabijheid, de gift'ge adder
durf ik grijpen, veracht ik ál gevaar!
Hij is mijn kamper, de dapperste

der dapperen! — (*pauze.*)

U vader, weet, hoe toch in Israël de
vrouw in huis zich vrijelijk beweegt.
Hoe alle wortels onzer vreugd van
woon tot woon bijéenen kronk'lén. —
Met ongedekt gelaat, tot vriend en
vreemdeling wij kouten. — Zoo gaf mij

David d'onbeknelde kracht van mijn
persoon terug en liet naar eigen
lust mij leven! —

SAUL (*smartelijk.*)

Mijn kind... mijn kind...

MICHAL.

Juist deze vrijheid wekte zelfbedwang
en bond mij méér dan slaafsch bevel.
Als gij toch wist, mijn vorst, hoe gij mij
kwelt door telkens hem te jagen van
mijn huis, met haat en wrok op de hielen
nagerend. Hij altijd spreekt met liefd',
met eerbied en bewond'ring van Saul's
heldendaden. — Uw argwaan eet het zieke
voedsel van lasterende vleiers. —
Hij is zoo nederig, mijn David, zoo diep
oetmoedig voor d'eerste van het rijk...
zijn koning... d'allereerste... God! —

SAUL (*droef.*)

Alweer ben ik geknakt in mijne drift
door uwe smart en liefde.

Ik was in wilde angsten slapeloos,
en zag hem tasten naar mijn kroon in
duister bijgeloof; ik zag hem overzweven
mij, in lichte vlucht, als arend's
donk're vlerk, neerduizelende prooi. —
'k Wilde dat schoone mannenlijf, verstijfd
in dood, voor mijne oogen zien. Ik heb
geen rust meer als hij leeft, geen stilt'
meer in de ziel. Ik vloekte u en hém!
U, dat ge hadt bedrogen... hém, dat hij
was ontsnapt. — Ik hoorde 't volk gieren:
Saul sloeg zijn duizenden
maar David zijn tienduizenden!

De zwarte adem van den haat ontwoei mijn
wezen, als walm een offervlam. — Ik wild'
u prikkelen, uw minnedrift, en botste op

Saul en David.

zoetst' aanhank'lijkheid. — Nu sta ik weer
gebroken en machteloos tot eene daad. —
Nu knaagt de schaamte aan mijn hart...

MICHAL.

O vorst, ... zóó klinkt de stem
van mijnen vader!

SAUL (*droef-hartstochtelijk.*)

Berouw heb ik Michal. Ik huiver
voor eigen kranken wrok, zooals ik
huiver van een beet der dorstslang.
Maar telkens sla ik om. Ik heb hem
lief, ... uw David... dat voel ik aan
mijn wrok. En dat mijn haat is liefde,
mijn liefde haát! — Ze zijn één schepsel
met tweeërlei gedaant', omvloed van
goudglans d'een, of duister als het
nacht'lijk water d'ander. —

O héét begeer ik zijn vernietiging!

En zoo hij viel... 'k zou schreien

tot mijn ouderdom. — (*pauze.*)

Roep hem weer hier!... Laat Jonathan hem
zeggen, dat ik geen haar meer

van zijn hoofd zal krenken. —

MICHAL.

Mijn goede vader!...

Michal valt in zijn armen en vertrekt dan. Saul, in een soort van spijtige bezinning, uit zijn opgewondenheid en droefnis los, wil zijne dochter weer achterna-gaan. Weer aarzelt hij, en valt ten slotte, óp en machteloos van argwaan en smart, stil-kreunend op een stoel neer.

Doek.

DERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Een zomeravond bij zonsondergang, in de groote spelonk op het hooggebergte van Engédi. — Samuel en David op den voorgrond. In de halve duistering, bij een holkronkel, gewapende krijgsknechten, woest van uiterlijk. Samuel, zeer oud, met zwaren zilveren baard en haren. David, vrijbuitersachtig gekleed. Samuel zit op een soort van steenen stoel, den spelonkwand ingehouwen. David hurkt aan zijn voeten, terwijl Samuel zijn handen op David's hoofd legt. —

DAVID.

Hoe meester, dorst gij in 't geheim,
dit vaal verschrikkings-oord te naad'ren,
met luttel handje volk slechts?
Dees' ongenakelijke rots, dit woest gebergte,
is vol gevaren voor uw ouderdom. —
De zon zengt er haar grauwe hette rond,
en in de kloof 't groene dwaalvuur lokt.
Een brandend zwoele wind schroeit het
gelaat; de storm 't zand tot gele torens
bouwt, die, in warrelend geweld, als
gloeïend puin inéénen storten weer. —
De Doode Zee spoelt op de uitgedorde klip
haar gift'gen adem af, die vogels in de
lucht zelfs moordt. —

SAMUEL (*breed.*)

Voorzeggings-geest, een heet verlang',
nog ééns uw aangezicht te koest'ren met
mijn oogen, deed al gevaren mij vergeten.
De mensch begeert het onverwachte:
... een zinspreuk onzer ziel. —
Mijn heil'ge zangers bovendien geleiden

mij. En dan... wie is er zéker van zijn
 uur in veiligheid? Het fijn getweernd linnen
 behoedt een mensch niet voor het ongeluk.
 Slechts God's oog dringt áchter d'oneindigheid.
 Wist Saul, dat zijn verheffing, zijn
 ondergang zou wezen? Een muildier, David,
 leest in 't zand soms méér, dan wij in d'Wetten
 God's. — De heil'ge inspraak van den Heer,
 bindt zich aan tijd noch vorm. Ik moest u zien...
 ik ging! — Een dwaasheid kind?... Bedenk...
 geen dwaasheid is zoo dwaas als zij haar
 wezen plooit, noch reinheid ooit zoo blank,
 als woorden haar weerspieg'len. —
 Mijn zoon, zoo gansch verzworven gij ook
 van onze waereld zijt... ik heb u in mijn hart
 geborgen, den Heer voor u bewaking afgesmeekt!

DAVID.

Mijn goede leeraar, mijn diep-geliefde
 Meester, ... nog nooit is mij uw wezen
 de ziel ontglipt. In 't vreeselijkste
 uur van angstig zwerven, de hielen
 aangeroerd door d'overmacht van Saul, —
 ontkomen door God's waakzaamheid,
 maar 't zwakke menschenhart toch eerst
 in wildst benauwenis geteisterd en
 krank van smart en haat en bitterheid, —
 nog nooit in 't foltrendst uur, uw
 streng-verheven ziel vergat ik aan te
 roepen.

Met krijgersbent schuil ik hier weg.
 Als vrijbuiters wij leven van alles afgestorven.
 Mijn adem gaat hier op en neer,
 tusschen 't wolkenzwart van zware
 rotsen, die stiller zijn dan stilste
 nacht in de woestijn. Hun zwarte gloed
 kaatst dooden-schaduw. — De steil-gepiekte
 wanden staan om mij heen geplant in
 wilde somberheid, als vreemd-beschreven

zerken van ópgebroken graven, uit
holen-duister naar het licht geworpen! — (weemoedig.)

Door zoet gepeins soms overmand,
duik 'k weg in diepsten grotten-schemer;
laat mijne mijmering, op strak bevel
van uitgedwongen wil, mij álles zien,
wat vóór mijn eenzaamheid bestond,
bij Saul, bij Michal en bij Jonathan;
rond eigen huis, bij 't geklank der
feesten, de vreugde-feesten van ons volk!
Ik zie dan weer in 't walmend rood van
avond-fakk'len, allerwege menschen-weem'ling;
't gedans van man en vrouw.

Ik hoor het jubelend gestijg der stemmen,
met roes van lévende vreugd erin,
bij nieuw'-maans-feest en de gezette tijden.
Het schaap is dan geschoren, de dorsch-oogst
ingejuicht, en eindelijk, — o zoet gedenken, —
het groote, ál' omtintelende feest
van ingezameld vruchten-ooft, gevierd
met cier van palm en rank,

in tent en hut bij 't loof. —

Dan snak ik naar de stille koest'ring van
Sabbath, den gewijden dag der zevendaagsche
week. Mijn ziel zingt in de eenzaamheid,
al de gezangen, liederen mee,

na disch en zegening. —

Dan branden tranen mij de oogen uit,
als ik gedenk bevrijdings-feest en in
herinn'ring ruik het deeg der ongezuurde
brooden. — Een zalig schreien dan,
verlost mijn hart van zijn verlatenheid. —
En bóven al dit zoet gebeuren uit,
staat úw gestalt', mijn Meester, in
lijnen harer hoog're wijsheid,

als zuil van vast geloof!

Maar schuw geschnifel van de waap'nen (*angstig*).
mijner bent, doet plots ontzinken mij dit
droom-gezicht op 't rijke verleên. —

Ik voel de vocht'ge kilte weer van het
 spelonken-hol bij 't avond-dauwen.
 O vader, vader, 'k leef hier tusschen
 't zwart van vuurgesteent' dat nooit ontvonkt,
 de dorre zand-woestijn van Juda ingegraven.
 Héél dees' spelonke Engédi, de donk're
 kloof en gang, zijn somb're schrik van
 afgedwaalde herders, die er een schuilplaats
 zoeken tegen ongestvrijen nacht.
 De roover zelfs voelt hier het onheil dreigen,
 in 't starend zwijgen van 't zwart gebergt',
 en vlucht als hij heeft rond gezien. —

SAMUEL.

In d'oneindige klacht van uwe stem,
 hoor ik de smarten der vereenzaming.
 Mijn dor gebeente knarst bij 't zien van
 't onrecht dat u wordt aangedaan. —
 Tóch... gij alleen zult d'eenheid van
 ons volk bevechten en ál de stammen
 in één worst'ling samenbinden. —
 Er is zooveel gebeurd, zooveel ontzettends...

DAVID.

Te bang om te 'erinneren!

SAMUEL.

Nu mijne dagen zijn geteld...

DAVID.

Geteld?... de dag van
 Isrel's grootsten Richter?
 D'Almacht verhoede!

SAMUEL (*vredig glimlachend*.)

Mijn zoon, er is geen schooner som,
 dan d'afgetelde dag door onzen Heer.
 Dat is verkorting van den weg naar Hem.
 In ons aardsch gedachten-droomen,
 beklimmen wij een trap van deugdzaamheid,
 waarvan de treden zijn gebouwd door eigen

heils-begeeren, en die ons regelrecht
 zal leiden naar Zijn kristallijnen woon. —
 Zóó wanen wij. — Maar de Voorzienigheid
 alléén regeert. Zij werpt ons van de hoogste
 sport weer neer, met duizelenden schrik
 onze vermetelheid bestraffend; terwijl
 diezelfde Almacht God's ons opzwaait in 't
 verblindend licht van Zijnen troon, als
 wij juist wanen een afgrond in te storten. —
 Houdt daarom moed, mijn zoon; Saul heeft
 u bitterlijk de ziel gestriemd. —

DAVID (*droevig*.)

Al wat ik bad is mij ontnomen;
 Michal, mijn huis, mijn erf.
 Zelfs Jonathan, door het verwrongen
 smartgelaat van zijnen vader,
 in wilde pijnen aangegrepen, en mijn
 uitgestooten leven met g'lijke
 ontroering wegend in zijn teed're ziel,
 zelfs hij durft niet meer wagen mij
 te naad'ren. — Hoort hij 't alarm-signaal
 nog wel, dat mijne blazers kermen door
 de lucht als verzen noodzang?
 Het volk, mij ééns zoo jubeldronk'
 bejuichend, verliest stilaan
 de heug'nis van mijn naam. —

SAMUEL.

Mijn zoon, is dat geen
 ondoorgrondelijk bestier?

DAVID.

Maar wekt toch wrevelmoedigheid!
 Want Saul is kranker vorst dan ooit,
 die heel zijn luisterrijke vechten
 beschaduw't met een rouw
 van zwartgalligheid en waan.
 Zijn wrok is aangelaaid als offervlam
 op heuveltop, door winden-warrelenden

haar; dan uitgebluscht in schijn,
 dan brandend als een ruischend vuur
 bij nacht, tegen duist're hemelkim. —
 Hij moordde Nob uit, Achimélech's stad...

SAMUEL (*hevig aangedaan.*)

Die priestermoord werpt bloedschijn over
 't wreede aangezicht van Saul; verkankert
 zijn gebeent' tot in het weeke merg. —

DAVID.

De nijd der hovelingen en Doeëg's
 afgunst op mijn daden en mijn roem,
 had Saul tot bloed'ge driften aangehit.
 Voor zijne overmacht moest ik weer
 vluchten naar vijand'lijk grondgebied,
 waar men mij dwarr'lend lokte in
 doodsgevaar dat ik ontkwam. —

Toen zwierf ik weer naar Juda heen,
 verborg mij in spelonk van Adulam,
 gedoken in haar duist're schachten,
 als vleermuis in haar vliezen-mantel.
 In Adulam bracht ik in stilt' tezaam,
 mijn eerste bent van vrije mannen;
 woest-ontevredenen, verbitterden van ziel,
 tot opgejaagde koene zwervers, door
 hannings-vloek of schuld verdreven —
 Een bonte aanhang stond als een muur
 mij om. Ik werd hun overste. Ik drilde
 heel mijn bent in krijgsmanstucht en
 wapende mijn mannen sterk, bedreigend met
 den dood een ieder, die de ving'ren te
 doopen dorst in bloed van Isrel's kind'ren,
 zoo deze niet op Saul's wraak-offrend
 bevel, onz' zielen zochten en noopten tot
 verweer. — Oproerigheid wil ik vermijden,
 en tegen Saul's gezag mij nimmer keeren. (*met vromen
 overgang.*)

Wie bouwt het korr'lig graan uit zijne kern op?

droom; te ademen, te zingen voor mijn Heer...

een opperste genâ! —

Toen plots, door afgunstigheid belaagd,
werd ik van hoogste steilten afgeslingerd,
op steenen bodem van vallei.

Saul stond mij naar het leven! —

Een woeste razernij ontsnapt, de bandelooze
vlucht door gansch Kanaän, begon.
Zóó, in gedacht' verdiept, zonder schaduw
van een mensch, vermoeid en uitgeput, van
kommernis en jacht, omgreep mij de verlatenheid
der scheem'rende woestijn. — (*zeer bewogen.*)

Toen, héviger dan ooit, voeld' ik mij
afgescheurd van ál 't levende, van grond,
van heiligdom en volk, van Michal en mijn
Jonathan. Ik smachtte naar hun stem, naar
hun gebaar en wezen. Ik voelde mij ook van
den Heer verlaten! — En in de stilte der
woestijn ontkrampte zich mijn smart in
snikkend schreien.

Toen... onverhoed... een witte zwaluw vloog
kringen om mijn hoofd, alsof ik wreed haar
broed gestolen had. Mij sloeg de schrik.
Mijn tranen stolden. Ik riep den Heere aan
en vroeg Hem raad, of ik zou toeven blijven.
En van het ver gebergt' klonk wonderklaar
een zachte choor van stemmen-klank...

„Vlucht voort uit Keila! Het volk van Maon
en de Zephisten... verraden u bij Saul"! —

Toen vluchtte ik hier, naar Engédi. Juist
gist'ren mijn gezellen spiedden koning's
heir. Saul zélf op 't witte paard, met
dwalenden klank van halsband's gouden
schellen, hier dicht nabij.

SAMUEL (*ontsteld.*)

Hier zóó nabij?

DAVID (*knikkend — dan heftig.*)

Zoo hij 't waagt met zijne bent tot dit

DAVID (*aangedaan.*)

Mijn Jonathan ...

SAMUEL.

Ook mij eens griede diep dit Gods-besluit.

Maar zwak'lijk meelij is wel haast het

laffe spel van een verlepte ziel. —

En dan ... in droomgezichten zag ik een

andere gestalt', de glorie van héél

Israël bevechten. — U David,

zag ik op den troon!

DAVID (*in verrukking en schrik.*)

Verheven Meester...

... mij?...

SAMUEL (*plechtig knikkend.*)

In droomgezicht dat God mij schonk.

DAVID.

Maar eed'le Samuel, hoe zal mij Israël

den troon nu gunnen? Voor hen... ik ben

slechts zwerver, opstandeling, verjaagde

knecht, gevloekt door vorst en onderdaan!

SAMUEL (*streng.*)

Door God mijn zoon, is Saul

en zijn geslacht verworpen. —

DAVID (*droomerig en in al verheugder vervoering.*)

Ik ... koning over Israël?

Ik vorst van héél een juub'lend volk?

O Heer, té groot is die genà voor een

minwaardig knecht als ik ben van Uw Wil.

Nu duizel ik ontzet

voor zulk een glorie!

Zal ik dan ééns toch weer de vaalte

der woestijn den rug toekeeren en vrij

en onbevreesd mijn zingend volk zien?

Mijn huis, mijn wijngaard en mijn tuinen?

O heil'ge Ziener, uw droomgezicht
wordt mij een goddellijk geloof! —

*De duisternis valt langzamerhand. In de diepten der
grot worden eenige toortsen ontstoken.*

SAMUEL (*Zeër breed.*)

Leer David, dat 't onthulde woord van God
als afschijn is van edelsteen,
zoo wonderdiep van gloed

gesprongen uit zijn kern;
maar toch niet méér is dan 't
speelsche vuur van stralend schoon. —
D'inwendigheid van Gode's Geest
is zichtbaar niet in 't dagelijksch gebeur.
En toch in alles leeft Hij
in verborgenis. —

*Samuel is opgestaan en wijst naar den hemel. David
staat in ontroering vlak naast hem.*

Zie zoon, bij nacht de starren lichten;
in gouden baan zij cirkelen om d'aard.
Van star tot star verspringt een glinstering,
verschietend naar een trans
in trillende oneindigheid. —
De waereld-schepper, in onmeetbare
veelvuldigheid van al 't geschapene,
ziet d'eenheid dezer wemeling... niet wij.
Door 't maatloos hemelruim,
er breken lichten, vuren, teek'nen,
in glanzen rondgeleid door opperaardschen
geest der cherubins, waar wij niets van beseffen.
— Wij zien in duisternis den hemelhal,
waar, in onstoffelijke schijnsels hangen,
went'len, de starren zonder steun.
Zoo schiep het opperweez' natuurs geheim.
Hij laat de slang, de adder, hun giftkaak
ledig spuwen op adem van een roos.
't Is al verborgenis

ook in het aardsche leven. —
Zooals een mensch zijn stof'lijk aangezicht

niet ziet dan door toevallige weerglansing,
zoo kan hij nimmer ook zijn geest'lijk wezen
anders dan in weerschijn speuren, —
Schrik niet van God's veelvormigheid!

Zoo, in onaangemeld geschenk,
ontbloede nu mijn droomgezicht.
Buig David, voor den Heer.
Als God's geest spreekt...
voel u een zandkorrel gelijk.
Nu zult gij koning worden... ik spel het u.
Maar spiégel u aan Saul!
Ons menschelijk gepraal, al fonkelt gij
het óp tot vorsten-glorie, is niets,
is niéts naast Almacht's heerlijkheid. —
Gij David,... gij altijd, hebt in uw borst
Een diepen ootmoed God's bewaard.
Met 't vrome woord uw lip is niet bestreken
In uwe eigen ziel is zang voor 't Opperweez
Blijf zoo. — Weét van geen wank'len!
Al wat gij doet... de vastheid God's
 zij in uw daad
Als Hij iets in uw binnenste beveelt... gehoor
Breng nooit den twiífel in uw bloed,
als Saul in 't bederf
 van boozen argwaan.

DAVID.

Ik heb mij God tot schild gekozen.
Nu ben ik uit de donkerte der angsten
zoet geheven, blijmoedig en met klarende
gedacht'. — Maar zal ik ooit uw
streng-gesloten kracht beërven en
daarmee één, uw liefd' en teederheid?

SAMUEL.

God is d'Alwijze. —
Al wat er wreed en streng lijkt,
is 't alléén in menschelijk besef.
Zoo d'innerlijke stem u tot gestrengheid maant.

wees als de rots, het stom gesteent'!
 Wil nooit bóven het Gods-besluit,
 goed en weekhartig zijn. — 't Is ijd'le
 waan en zelf-gestreel der zinnen. —

DAVID.

In spraak'loosheid uw streng en
 al-geweldig woord, dat teederst'
 overgave is aan 't hoogere, ...
 ga ik beseffen.

SAMUEL.

Verheerlijk niet in mij een menselijke kracht,
 slechts bleeke schaduw van God's macht!
 Ging 'k schreien bij een offerbrengst,
 van eigen kind, 't zou wezen, wjl ik
 Zijn hoogste Al-inzicht niet grondelijk
 begreep en niet blijmoedig Hém het liefste
 leven mijner oogen gaf. — 'k Zou schreien
 om den zachten naklop van 't bange
 menschenhart, dat God's stem
 angstiglijk miskende. — (pauze.)

(*Samuel en David rijzen overeind.*)

Maar nu, Mijn David, 'k ga vertrekken.

Een diep genot is mij 't nacht'lijk
 reizen. De hette daags, ontga ik
 in den slaap.

Ik dank den Eeuw'ge, onzen Heer,
 dat ik nog ééns in uwe ballingschap,
 u bijstond met Zijn Woord. —

Wees nederig, blijf sober, waar en rein van oog.
 Het allerstrengst voor

eigen zélf. —
 Gedenk mij in 't gebed, gelijk ik u. — (*hij omhelst
 David.*)

DAVID (*op de knieën vallend.*)

Uw zegen vader;
 uw zegen, eed'le Meester. —

Samuel zegent hem. De mannen uit de grot dringen onstuimiglijk naar vóór, vallen op de knie met gebogen hoofd. Samuel zegent ze met een breed gebaar.

SAMUEL (*rustig maar plechtig.*)

Dat God u alle hoede. —

DAVID.

De laatste nachtwoak viel;
mijn krijgers staan gereed.
Laat hen het pad u toch belichten!

Allen af, behalve David, die peinzend voor zich uit blijft staren, terwijl een krijger in een rotswand-holte, neven zijn gelaat een fakkel plant.

TWEEDE TOONEEL.

Uit de duisternis komt Abjathar op.

ABJATHAR (*eerbiedig tot David.*)

Ik waag het u te storen ...
Uw zangster vraagt naar haren heer. .

DAVID (*die opschrikt bij Abjathar's stem.*)

Ontwaakte Abichaël?

ABJATHAR.

Ontwaakt is zij, 't oog doorschitterd
van een droomen-roes. —
Zij wilde haastiglijk hierheen ...
Zij droomde van een kroon ...

DAVID (*ontzet en plechtig.*)

Stil Abjathar ... doof niet den heil'gen
klank van Samuel's stem in mij,
den innerlijken nazang van zijn wijsheid. —

ABJATHAR.

Zoo schoon is Abichaël nu ...
omschenen van een profetie! ...

DAVID (*ingehouden, droom'rig.*)

O, deze vrouw,
mijn Abjathar...
Zij rooft mij
Michal's heugenis.
Rond haar schoon gezicht
zij spant een tooverij van
licht...

ABJATHAR.

Zoo vurig is haar woord,
zoo smachtend...

DAVID (*hevig.*)

Stil Abjathar,...
mijn zinnen branden
van huiverende lusten af!
Blâas niet in den gloed!
Zeg haar... ik kom! —

Abjathar eerbiedig af.

DAVID (*naar achter turend.*)

Geheime wacht?!...

Een krijger springt geluidloos vóór.

DAVID (*streng.*)

Doof toorts en blijf...
Ik kom dra weer. —

*De wachter dooft de toorts en sluipt weg in 't donker
van de grot.*

DERDE TOONEEL.

Van het kronkelend bergpad komt Saul uit de avond-duisternis, met een schild-drager, die een toorts en Saul's zwaard in de handen heeft. Om zijn schouder een tasch aan een riem. Saul, zeer verouderd, loopt strompelend en doodelijk vermoeid naar beneden. David's wachter springt snel nog dieper weg. —

SAUL (*spreekt tot den wapendrager
met geheel uitgeputte stem.*)

Zoo eigenzinnig uw vorst toch is.

Waar zijn wij afgedwaald? Ik ben als dood!

Saul en David.

Mijn voeten branden. Ik word gesluierd
in een dronken slaap... Ik ben gebroken...
Geef hier!... ik stik!... de kruik!...

*De wapendrager laat hem drinken. Saul slurpt, maar
kan zich nauw staande houden. Hij valt machteloos
tegen den spelonkwand op 't steengestoelte. —*

WAPENDRAGER (*eerbiedig buigend.*)

Gebieder, wij zijn afgedwaald.
Ik weet niet in dit schrik'lijk oord,
waarheen mij toch te wenden.

SAUL (*nog wezenlooser sprekend.*)

Wat?... ga!... ik... ik... beveel

WAPENDRAGER.

Ik ga, mijn vorst.

SAUL (*met haperender stem.*)

Dat men mij... hale!...
Ik kan niet meer... terug.
Mijn voeten... gloeien af...
Ik val... bewusteloos...

aul valt tegen den rotsstoel op.

WAPENDRAGER (*beangst.*)

Wilt u nog drinken, vorst?
De heete wind, de zon
heeft u gefolterd.

SAUL (*afwerend.*)

Neen... neen...
mijn... kren... kende... achter... docht...
Alweer... ik... vreesde... dat men hem...
ontzien... zou... dien... oproerling...
dien... trouwe... loozen... Da... vid...
Ik wou... ik... wou... alléén hem zoeken...
Maar hier... is alles... uit... gestorven...
is alles zwart... één... vale... akeligheid...
Zeg... dat ik hier ben... in... de grot...

en ik... vervoerd... wil worden...
naar... het kamp... nu... gâ!...

*Saul, na eerst nog van het gestoelte dieper de grot
te zijn ingestrompeld, valt in slaap.*

WAPENDRAGER (*verschrikt om zich
heen starend.*)

Wat ijs'lijk oord!
Alleen de nilen huilen.
Nu slaapt de koning weer
zijn vreeselijken slaap,
alsof de dood
al op hem ligt. —

Ik ga en in de vert'
zal ik d'alarmen blazen. —
(*wapendrager af.*)

VIERDE TOONEEL.

Na een zacht hoornsein van den geheimen wacht, vertrekt deze
en keert met eenige manschappen van David in hevige opgewonden-
heid terug. —

DE WACHT (*geheimzinnig.*)

Ik zegt 't u...
't Is de koning!

STEMMEN.

Hij is 't!
Geen zinsbedrog!
De koning!

ABJATHAR (*met toorts bijlichtend.*)

Ja wis...
het is de koning.

ELIAB.

Roep David!

EEN KRIJGER.

De overste keert
juist hierheen. —

EEN ANDER KRIJGER (*gebukt over Saul.*)

Wat smartelijk gelaat...
verwongen en verbleekt.
Zijn borst blaast
als een balg. —

VIJFDE TOONEEL.

David komt op, zonder helm, alléén zijn zwaard aan den gordel.
Hij blijft van de krijgers-groep verwijderd staan. —

DAVID.

Gij liet mij roepen Abjathar?

ABJATHAR.

Een man is hier, bij
late wake ingedwaald.

DAVID.

Een spieder Saul's?

ABINADAB.

Neen overste.

DAVID.

Een herder dan?

ABJATHAR (*beteekenisvol.*)

Geweest...
maar nu een koning.

DAVID (*ontzet, springt op.*)

Saul?... Saul?... Hij hier?...

Een vreeselijke ontroering overtrekt David's gezicht.

ABJATHAR.

Hij ligt in zwaren slaap gezwachteld.
Uw wacht heeft alles afgeluisterd,
toen hij hier binnen-doolde,
ten doode uitgeput. —

DAVID (*nog hevig ontroerd.*)

Licht bij mij mannen!

Ze gaan naar de plaats waar Saul slaapt, met toortsen vóór David uit.

ABJATHAR (*zeer bewogen, maar bedwongen.*)

De zoon van den vermoorden Achimélech,
d'opperpriester van Nob, mijn eed'le vader,
staat vóór u David en wijst u Saul. —
God gaf u heden den koning in uw hand.
Een worgengel omknelt zijn hals.

Zijn aâm is één benauwenis.

SAMMA.

Dóód hem David!
Dat hij nu veer noch
pluim meer roere. —

EEN KRIJGER.

Verlos u van zijn slavernij.

ELIAB.

Van zijn vervolgingen.

ABINADAB.

De Heer schenkt u zijn ziel.

Roei uit, dees' vreeselijken man!

David staat in hevige ontroering, het zwaard half getrokken.

ABJATHAR (*die den tweestrijd van David ziet.*)

Gij aarzelt hem te dooden ...

deez' gansch bezoedelde ziel?

Hem, die het zwaard over tachtig

priesterhalzen genadeloos

liet zwaaien?

Gedenk de bloedwraak van ons volk, David!

EEN KRIJGER.

Indien gij weigert, heer,
zoo laat uw knecht hem
dan verslaan.

ABJATHAR (*dringender.*)

Gedenk de bloedwraak van onzen stam!

DAVID (*wild.*)

Houd op!... Zwijg stil!...
Uw opgewonden stem knarst in mijn brein,
stookt waanzin-drift er aan.
Neen!... neen! laat af zeg 'k u!
Roer een Gezalfde des Heeren niet!

Vele krijgers, de fakkels de handen ingeklemd, dringen onstuimiglijk opeen, naar voren en kijken dreigend naar David.

ABJATHAR (*trotsch.*)

Onze hoofdman zijt gij wél;
tóch, op dit uur, uw wil
zal niet alleenlijk heerschen.
Ik ben geen schucht're hagedis,
geschrikt door wild gebaar
en dreigende menschen-stem!
De bloedige geweld'naar Saul
heeft velen onzer rauwelijk geslagen!

ELIAB (*ontroerd.*)

Uw oogen, broeder, vochtig nu
van meegevoel, ze glanzen vreemd
in 't flakk'rende flambouwen-licht. (*zich vermannend.*)
Vergeet gij dan...
Saul joeg uw vader, Isay, uit...

SAMMA (*grimmig.*)

en krenkte uwe, ook onze moeder!

ABJATHAR.

Verderf hem David, den schijnheilige!
Uw trouw verdient hij niet. —

EEN KRIJGER.

Laat ik de speer hem drijven door
 't bewusteloze lijf; aan d'aard
 hem nagelen, dien boozen gek!

*Woordvoerders en krijgers dringen met speer op Saul
 dreigend aan.*

DAVID (*zijn zwaard trekkend,
 terwijl de bende ontstelt
 achteruitwijkt.*)

Achteruit!... 'k Beveel 't u... uw Hoofd!
 Uw haat breekt los als tuimelende
 wervelwind in 't bosch. (*zachter.*)
 Vergeef mij Eliab en Samma, dapp're
 broeders; ook gij, mijn koene krijgers.
 Temt toch uw driften en bezint. (*innerlijk zeer be-*
Erkent; wie sloeg dees' man de wonden [wogen.]
 brandender dan mij? Wie roofde hij
 wraakgier'ger 't geluk der jonge ziel?
 Uw leed, mijn Abjathar, bleef ongepeild,
 toen hij uw vader moorden liet. Maar
 ook mijn smart. Stond hij met moord-gedreig
 en overval niet ieder uur mij naar
 het leven? Scheurde hij niet Jonathan
 van mijne zij? Schonk hij niet weg mijn
 teed're vrouw, ontstal hij niet mijn
 kind'ren, huis en erf?
 En sloeg hij niet met smaad, kwaadwillig
 't grijze hoofd mijns vaders? En liet hij
 d'oude oogen van mijn moeder niet
 schreien tot haar laatsten snik?
 Tóch zeg ik u.... roer uwen vorst niet aan.
 Ik smeeek het u, ná innerlijk beraad. —

ABJATHAR.

De wraak is wilder steigerend,
 dan een dol-geworden paard.
 Toch temt een zachte hand soms wonderlijk,
 en brengt een vreemden huiver van
 ontroeren aan. —

ELJAB (*zacht.*)

Gij zijt 't zwaarst door hem gekrenkt.
Uw recht het hóógste lijkt. —
Toch zij 't gezegd: een held die zijnen
vijand redt uit wraakhand van
getarten, blijft ongenakelijk
voor ons begrip.

EEN KRIJGER.

Voor David's wil wij bukken,
al is dees' eed'le ingetogenheid
van daad, zoo wrang en zoet gelijk,
licht roek'looser dan onze krijgersdrift.

*David knikt ontroerd, bukt zich over Saul; heft zich
dan op en gaat aan den ingang der spelonk staan.*

DAVID (*zeer zacht en aangedaan.*)

Ik, zoon van Juda, ik zou een
konings-moord'naar worden? . . . (*hij keert zich half
naar den slapenden Saul.*)

Saul, onbekend met dit verborgen hol,
zijt gij hier ingedwaald in 't stikkeduister
en slaapt een slaap des doods. —

Hadt ooit gij nu vermoed, dat uw gevloekte
harp'naar David, zóó vlak nabij uw aâm
zou staan?

Almachtig Eeuwige God, Gij hebt den terger
(*hartstochtiger.*)

van mijn rust, den man die scheurde mijne
ziel, mij sloeg met rauwe smart en wonden,
den man die mij in brandendst leed begroef, . . .

. . . Almachtig God, Gij hebt mij
dezen man in hand gegeven. —

Mijn hart sloeg als behamerd blok
toen ik het hoorde. 'k Greep mijn zwaard
en wette 't scherp langs d'ontkrampste palm.

— Maar nu mijn dapp're mannen,
zijn slapend wit gelaat met fakkelgloed
bedompelen, en ik de droeve oogen zie

kwijnen in hun holt en d'ingerimpelde
 smart in groeven er rond uitgeteekend ...
 nú slaat een schreiend meelij in mij óp,
 gedenk ik ál de liefde-taal, mij toegeworpen,
 toen ik zijn knecht nog was en harpenaar. — (*naar*
de mannen.)

Gij weet, mijn dapp're mannen, ik vrees
 geen menschelijk wezen. Maar een
 Gezalfde des Heeren roer ik niet aan! (*Stilte. David*
loopt heen en weer.)

Snijdt mij een slip van zijnen mantel,
 die ik hem toonen zal, als hij
 vertrokken is van hier.

'k Zal hem zeggen, dat zijne ziel was in
 de hand van David, d'oproerling,
 dien hij zijn leven lang bejagen wil.
 Maar dat ik toch geen haar

van zijnen kruin wou schenden!
 Gehoorzaam mij, mijn mannen!

Zoo aanstonds leerde mij, de groote Ziener
 Samuel... Wéét van geen wank'len!

Al wat gij doet...

de vastheid God's zij in uw daad. (*Een*
krijger snijdt een slip van Saul's
mantel. Alle vertrekken daarna
door de grot-opening.)

(*Nu David, alleen, als in zichzelf verzonken.*)

Mijn Jonathan, mijn Jonathan,
 gij hebt uw vader lief!

Ik spaar hem ook voor ú. —

Uw edelst vriendenhart

mag mij nu richten. — (*buigt het hoofd.*)

Doek.

VIERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Te Endor bij duisteren nacht, in de geheimzinnige, afgelegen kluis van een wichelaarster. In het front van het hol, een kleine, gehavende deur. Op zij links, een geheime uitgang. Op zij rechts, een hoog, smal venster. In een cirkel, voorgronds, smeltkroezen, comforen, slangenhuiden. Aan den wand vreemde beeltenissen. De tooveres is op, met een heidensch meisje, een soort van adept.

WICHELAARSTER (*een zonderling vaal-
groen licht schijnt
op uit den grond.*)

Is 't sprenkel-vocht gemengd?

MEISJE.

Ik ving het bloed
van altaar heimelijk

WICHELAARSTER

't Is goed.

Zoodra de mannen komen...

MEISJE (*onderbrekend.*)

Vreest u geen overval,
mijn tooveres?

WICHELAARSTER (*het meisje lang
bekijkend.*)

Hoe broeit uw dwaze breintje
zulke angsten 's nachts? (*weer haar scherp aankijkend.*)
Toch zal de wichelaarster
op haar hoede zijn.

MEISJE (*dringend.*)

Mag ik blijven,
meesteres?

WICHELAARSTER (*streng.*)

Neen!... neen!...

MEISJE.

En eerst u zei...

WICHELAARSTER (*korzelig onderbrekend.*)

Zei... zei... kind,
ik zei niets... Ik zei...
schuil op het blinde pad
en hoor mijn roep. Driemaal.

MEISJE.

't Zijn vreemdelingen.

WICHELAARSTER (*gretig.*)

Die dragen gouden sikkels mee.
Tot één van hen ik sprak:
ik laat de deur op kier.
Terwijl zij komen, ik spied in 't rond.

Wichelaarster luistert met haar oor aan de deur in 't front. —

Hiér kind, ... ik hoor gestap en
zacht gepraat. Wij gaan het and're pad.

Wichelaarster en meisje af door den geheimen uitgang links. —

TWEEDE TOONEEL.

Saul, zeer verouderd, gevolgd door Amassa en Abner, komen op, gehéél vermomd.

SAUL (*naar Abner.*)

Is hier de kluis der vrouw?

ABNER (*diep buigend.*)

Zoo is 't mijn vorst.

SAUL (*schrikkend.*)

Stil!... noem hier mij toch geen vorst.
Bedek uw gelaat, Amassa.

AMASSA (*het gezicht bedekt.*)

't Is zwart mijn heer,
als buiten 't stikkeduister. —

SAUL (*die naar het venster is
getreden en er doorheen
kijkt. Ze spreekt met
gedempt-beangste stem.*)

De maan jaagt door de wolken
alsof ze vlucht!

Wat dreigende geheimenis in zulk een lucht
van storm en vale glazen.

Amassa, neen, de macht is niet zóó zwart
als úw gelaat. De klagelijke wind behuilt
de stilte. Ik sidder mannen,

voor dit wich'laarshol. —

AMASSA (*toeschietend.*)

Mijn vorst, bezin u
en keer wéér.

ABNER (*nader tredend.*)

Ook óns dit helsche oord benauwt

SAUL.

Zwijg mannen, wat 'k u bid. — Drijf mijn
beangste zinnen niet met méér huiver
nog den waanzin in. Een oord, waar
afgestorv'nen schuw verschijnen,
de doode stem de lévende doortrilt...
het vlijmt me door het merg!
De wroeging dezer daad splijt mijne
ziel en knoopt het brein tot één
verwarring saâm. — Wel ben ik diep
gezonken... te azen op orakeltaal
van eene tooveres, een wichelaarster!
Den geest te doen bewalmen en verstuiken

door wierook en gezwaai

van myrthenstaf.

O vrienden, blijf! Mijn zinnen zijn gegrepen
door een verbijstering der stille angsten,
die jagen, jágen mijn gedachten rond. —

Die angsten zélve zijn onzichtbaar

en als de wind, zonder gelaat.

Er treedt een wil door héél mijn wezen,
die boven en om mijn eigen lijfelijk bestaan
zich perst en met een vreeselijke kracht
mijn bang-benarde zélf verplet. —

Mijn zwakke geest voor duist're voorgevoelens
vlucht; mijn sterke spant de zenuw op dit
ééne doel, beveelt: ... blijf hier! —

O 'k weet het, dapp're krijgers,
ik zondig gruwbaar tegen God's Gebod.

Toch is de trage lamheid van mijn wil geheven,
doorrlt mij een ontroering óngekend.

Ik weet, de tooverij is voor God's aangezicht
d'afzichtelijkste kunst der menschen.

Maar nu zal ik een bloedende wond gaan
persen en d'eigen tong het krijten wreed beletten. —

Vergeef mij mannen, ik *wil* weten! —

Die zwarte woeling van mijn drang is
álgeweldig, nu morgen ik den Filistijn bevecht.

Nooit deed ik zond'ger daad met méér
gerustheid, hoewel een innerlijke angst mij
somber maant. — Ik snak, ik snak er naar te
weten mannen, hoe God zijn volk nu leiden zal.

Dat brandende verlang naar eigen

lots-onthulling, is boos, verdoembaar, zondig. —

Dat God mij tuchtige, ... de toekomst *wil* ik zien!

ABNER.

Voorspelling dus, mijn heer?

SAUL.

Neen, ... méér. Ik roep ...
den geest van Samuel op. —

ABNER (*ontsteld.*)

Een geest-bezwering?

SAUL (*beschaamd.*)

Het onbedrieg'lijkste.

AMASSA.

Maar doodzonde, mijn vorst!

SAUL.

Ik weet het mannen, maar wek toch mijn
gedoofde ziel niet op met waakschheid
uwer klare zinnen. — De teerkost van
mijn gemoed is nu... besluïering van eigen
blik, bedwelming ook van and'rer oordeel. —

(*met droefheid.*)

Heb deernis met uw vorst; oud ben ik en
gebroken, door zelf-geschapen ramp.
Het leven is mij nú... verzadiging. —
Een menschenhart, zóó door verdriet en
wrevel uitgescheurd, ligt voor den dood te
reut'len. De laatste karavaan op zijnen
levenstocht, is van illusies uitgemoord,
en door de wanhoop afgeplunderd. —

Voor zulk een mensch, zijn gaan en staan,
zijn rusten en zijn werken, ... het is om niet
gedaan. — Zijn ooren zijn met aard gevuld,
zijn oogen volgesmakt met drek.

Hij is doof en blind, en strompelt door
zijn land en niemand hoort hem meer. —

God's waat'ren blijven bruisend d'aard
omspoelen en Hij troont roereloos in
't hoogst der hemelen en laat het uit
zijn onder-sfeeren sneeuwen, reeg'nen,
haag'len op een blind gelaat. —

O mannen, luister. Wij zijn nietswaardigen,
die om elkander henedolen en tasten bij het
licht, terwijl Hij ziet in ondoordringbaarst
duister; — de boozen en de dwazen, zij
rooven bei de lucht van vromen en

God-vreezenden; en toch... zij stikken niet
 in hunnen aâm. — De slechte zelfs telt soms
 zijn dagen länger dan de wijze. —
 Zóó ben ik zat van jaren. En toch mijn
 mannen, toch, wil 'k niet sterven; toch,
 in dit warr'lend angstig leven wil ik
 bestaan met ál mijn droefnis en mijn zonden. (*pauze.*)
 Ik durfde Jonathan niet reppen van
 mijn daad,... geen sterveling. —
 Daarom vermomde ik mij, lei alle ciers'len
 af, en vroeg u vóór te gaan. —
 Weet wel, mijn krijgers, dat David's macht
 bij Filistijn staat opgesteld. Hij vecht nu
 tegen eigen bloed en volk. —
 Zooals de schurft voortvreet door de huid,
 het vleesch doet zwellen, 't bloed tot
 scherpste zuurt en 't aangezicht verminkt...
 zóó smaad'lijk schendt dees' daad
 gansch Israël's gelaat.
 Een grauwe dag van smart méér in mijn leven.
 Ik vroeg om raad en bijstand met d'Ephod,
 d'Urim, de Godspraak en door droomen...
 de stilte om mij werd nóg stiller. —
 God zwijgt, verstomd in ál zijn teek'nen.
 Nu zijn mijn angsten ingewiegd door
 zelf-bedrieg'lijke en sussende gedachten;
 maar met de hoogere ziele-drift, waag ik
 God's geest niet meer te naad'ren. —
 Achimélech liet ik moorden,
 door Doeëg ópgehitst...
 ABNER (*onderbrekend.*)
 Doeëg verhaalt dat hij
 het bloed van stamgenooten...
 SAUL.
 Omstook mij niet met uwe heete woorden!
 Ik ben er door gesleept naar booze drift.
 Een kerven in het vleesch van mijnen wrok,
 een willig pijn'gen van mijn droefenis...

't Is alles laster, niets dan laster!
 Men spiegelt Davids daden op den kop. —
 Wie zegt van vlas-spinnende vrouw,
 dat zij voor stroppen haar getouwen vlecht?
 Men moordt geen vogel die op ei'ren broedt!
 't Is alles laster-drang van een gemoed,
 ontstoken van venijn en haat.

Ik, ik alléén verjoeg hem van den grond,
 uit gouden morgen-mist, dien hij bezong.
 Ik, ik alléén joeg hem naar tent en dak
 der onbesnedenen; ik dreef hem naar zijn
 felsten vijand toe. Op mijn bevel werd hem
 de veiligheid geroofd.

Maar gij deedt méé, gij allen! —
 O, waar' de laster toch onvruchtbaar als
 het muildier... de wroeging zou mij nù
 haar klam omhelzen sparen. —
 Nog klaagt de stem van Jonathan mij toe:
 „Maar vader, moet ik nu morgen tegen David
 vechten, den fiersten held van Israël?
 Moet ik zijn tenten schrill bejagen met
 strijd-gerucht, bazuin-geklank? Of zal hij
 van mijn paard de pezen snijden, met 't
 dronken bloed der Filistijnen bespatten mijn gelaat?
 Hoe kan ik man voor man verminken met
 ontblooten arm, als ik in ieder schild-bedeekten
 krijger, mijn broéder meen te treffen"?...
 Een gramschap steeg er in mij op,
 toen ik mijn Jonathan zóó hoorde. --
 Verdedigt hij zijns vaders oproerling?
 Maar nù krimp ik voor zulk een klacht.

ABNER.

Tóch, heer en koning...

SAUL.

Stil!... noem mij hier zoo niet!
 Ik hoor de vrouw.

*Amassa luistert aan de deur in 't front, maakt een
 gebaar van niets te hooren.*

AMASSA.

Er is niets.

ABNER.

Bedenk ook heer,
dat men ú hooren kan.

SAUL (*bewogen.*)

't Is waar;... maar zoo ik jammer,
om héél dit vreeselijk gebeur,
vergeef het mij. De dapperste Hebreeuw
aan d'overkant... mijn zegeteek'nen bleeken.
Het oude zaaisel nú het nieuwe achterná
geworpen... Hun Goliath sloeg hij neer,
vermetel. Hun afgoden bespotten en hoonde
hij en nú... zijn bent bij dit gevloekte heir
stil ingelijfd. — Hoe durf ik nog
den geest van Samuel te roepen?... (*pauze, dan*
Waar blijft de vrouw? *onrustig.*)

ABNER.

Ze wil niet eerder hier zijn,
Wordt gij betrapt, dan moet
het wezen, of *wij* hier
binnendrongen. —

SAUL (*kijkt verbaasd rond.*)

Die kroezen en afgrijselijke moms,
met booze oogen ál dees' dingen
staren ons aan.

ABNER (*somber.*)

Wie er spelt,
uit geschrei,
is den dood
nabij.

SAUL.

Wat de vogelen eten en zingen,
zij voorzegt er ons ménschelijk lot uit.
Eén doodsbeen op 't ander gekneld,

Saul en David.

in verrotting tezaam ontbonden...
 zij weegt ze op handen en wéét
 wat in 't duister geschiedt. —
 Dat geheime gemompel van woorden...
 ze bekruipt mijn angstige hart.
 En toch, ... tóch wil ik zien! —

ARNER (*somber.*)

Het venijn van haar woord
 brandt op onzelippen voort. —

SAUL.

Onmanmoedig als een slaaf gij spreekt,
 't hart van weeke leem...
 Een tongbeet zou uw angsten stommen.

ABNER (*vurig.*)

Uw ziele drift ook óns
 begeestert! Maar in dit
 zondige hol, mijn moed verkwijnt.

AMASSA (*die knikkend instemde
 met Abner.*)

Voel het duister mijn vorst...
 te tasten om 't lijf.

SAUL (*weer schuw starend.*)

Dat kijken... dat
 kijken der dingen...

ABNER.

Hier ruischt het rouwgewaad in 't donker;
 de doode stapt hier van de baar.

SAUL (*in huiverende angstig-
 heid gedempt.*)

Zwijg stil!... De wind is aan het murm'len
 als klaagvrouw in een sterfhuis.
 Het is ál dreigende geheimenis. —

ABNER (*somber.*)

Ik vrees
 ontvleeschde handen...

SAUL.

Zijt gij beangst mijn dapp're?

ABNER.

Den koensten kamper, ik treed hem
vreesloos toe... Maar schimmen en
onzicht'bre spraak, is doodzonde,
mijn vorst! —

SAUL.

Uw stemme klaagt als van loeiend vee,
vóór dreigend noodweer. Gij zoudt mij
wank'len doen. — Ben ik, de zwakke,
nu de sterke? Ik, afgematte en ópgejaagde,
die zuchtend mijne uren tel,
door macht'loosheid en angst eerst gansch
gebroken?... Een trekdiër wel gelijk,
zoo zwaar belaaën, dat het inéenen zinkt eer
werd volbracht zijn eindelooze tocht. —
Ik, uitgehongerde door wrok en
wispelturigheid, greep plóts met
afgetobde hoofd een moedige gedacht'. —
Moet ik mij die nu weer ontworsteld zien
door mijne vrienden?

Het ópgetooide rund, de hoorenen omkransd,
kon trotscher niet den weg bestappen,
dan ik het deed, vermomd naar hier,
in 't holste van den nacht, langs duistre
kloof en pad. — Waar zamelde ik de kracht?!...
(hevig.)

ik, ... laf gebrokene, in eeuwige vermoënis
neergezonken, te gaan tot deze woën?
Ik, die mijn op- en neergaande borst bezie,
mijn ademhaal in angstig spieden volg?
Ik, die mijn pijn en kwalen, als trage
en vadsige gezellen om mij henen houd
en met de krachten van mijn lichaam voed,
ze zoet beslurpen laat mijn bloed? — (met stijgende
kracht, tóch innerlijk.)

Neen mannen, neen, ... ik blijf!
 De afgerukte tak van trotschen ceder
 is altijd stouter nog dan ginds de stam
 van wilden vijgeboom. —
 De oude Saul herleeft weer éénen nacht!
 Misschien ook länger, ... gebeterd ...
 door zijn zonden. (*lacht vreemd.*) —

DERDE TOONEEL.

Klopper-gebons op de deur. Abner snelt toe en opent. De wicelaarster komt nader, schuw en zeer argwanend naar de vermoemde mannen kijkend. Saul bedekt zijn gelaat en trekt Abner naar zich toe.

SAUL (*half fluisterend.*)

Is dat een kol? ... geen rimpelend
 gelaat? ... Niet krom van lijf, noch oud?

ABNER.

Zelfs mooi mijn Heer,
 maar in 't hart,
 een valsche week'lijkheid,
 in dienst van Baäl. —

WICHELAARSTER (*voor Saul buigend.*)

Vrede zij u!
 Wat mag uw dienstmaagd
 voor u doen?

SAUL.

We zijn van ver en
 hoorden van uw kunst.

WICHELAARSTER (*schrikt.*)

Wee mij, zoo men mij noemt.
 Dees' heer ... (*op Abner wijzend, die knikt.*)
 beloofde mij vóór uwe komst
 stilzwijgendheid. —

SAUL.

Ook wij beloven ze u. —

WICHELAARSTER.

Want alles gaat
in 't strengst geheim.

SAUL (*knikkend*).

We zwijgen. —

WICHELAARSTER.

Is 't voorzegging,
droom-uitlegging,
die gij wenscht?

SAUL.

Kent gij dit all'?

WICHELAARSTER (*knielt in haar too-
verkring op den
grond, tusschen de
kroesen en moms.*)

Het duistere gediert', dat aan de
avondlucht zijn vlerken scherpt,
heeft ons de oogen-kracht,
voor 't verborg'ne toebedeeld.

SAUL (*kijkt schimpend op haar neer.*)

Afgoderij of listig

Woord-bedrog!

WICHELAARSTER.

Afgoderij is vloek-verwant van 't booze.
Mij houdt gij toch verdacht van bijgeloof. —
Tóch zeg ik u: de dieren en de nacht,
ze zijn mijn stil-geheime meesters. —
Ik leef bij schemering, als gij bij licht,
in volle helderheid van blik.
Ik tast de doornen aan en scheur mij geene
wonden. — Gij plukt de roos en lokt het
ongeluk. — Al wat mijn stille vingers
beroeren, gaat aan het huiv'ren en daarom
vreest men ons als melaatschheid, pest. —
Nú staat gij hoofd-geheven, met spottend

stil gelach, te luist'ren naar mijn stem.
 Zoo aanstonds krimpt ge licht van wee!

SAUL (*woest naar de knielende
 heks.*)

Verdwaasde vrouw!...

Wat zet u aan
 tot zulke taal?

WICHELAARSTER.

Uw minachting, mijn heer,
 Waarom sluipt gij, in holste van den
 nacht naar hier, als gij mij
 niet gelooft?

SAUL (*kort.*)

Genoeg! Zijt gij bereid?

WICHELAARSTER.

Waartoe?...

SAUL (*omzichtig en schuw.*)

Een doode op te roepen.

WICHELAARSTER (*ontsteld staat op.*)

Een geest-bezwering, heer?
 Dat kán, dat mág ik niet!...
 al loont ge mij met gouden sikkels!

SAUL (*bevelend.*)

Het móét!!

WICHELAARSTER (*verbaasd en ver-
 ontwaardigd.*)

Hoe heer? ... Gij waagt mij te bevelen,
 in 't vrije rijk van Saul?

Een bezweerster is geen slavin!

Voor woestaard's drillend woord

zij wijkt niet weg. — (*pauze.*)

Dees' heer... (*naar Abner wijzend.*)

vraag slechts naar waarvoorzegging.

Weet gij dan niet, dat Saul, de vorst,
 op doodstraffe bezweringen verbood?

SAUL (*afgewend.*)

Nu klemt mij d'eigen strik en scheurt
met scherpe pijn door mijne pezen. (*naar de vrouw.*)

Zoo is 't, bezweerster. —

Tóch, ... nimmer ú zal
eenig letsel treffen. —

WICHELAARSTER (*schouderophalend
en door 't hooge
venster turend.*)

De wind is uitgeklaagd,
het heil'ge maangelaat in rust.
Ik zie op bergen-vert',
het vuursein vlammen,
't volk Israël's ten teeken,
dat nieuwwaans-feest is aangebroken.
Mijn heer, voorzegging
nû zuiver zijn. —

SAUL (*gejaagd en gemelijk.*)
Die begeer ik niet!
Ik wil ... een geestbezweering.
Bedenk wel vrouw,
het loon is hóóg! —

WICHELAARSTER.

Ik waag het niet...

SAUL (*overredend.*)
Vreest gij nog steeds?
Wij sterven liever, dan
van dees' samenkomst
te reppen. —

WICHELAARSTER (*toegenegener.*)

Het maakt zoo dood'lijk moe,
misvormt mijn gansche ziel.

SAUL (*klemmender.*)
Uw loon is gróót!

WICHELAARSTER.

Mijn angst nog grooter!

SAUL (*wanhopend.*)

Bezweerster, vrouw, zoo gij de kracht
der innige gedachten legt in uwe
daad, ... uw angst verdwijnt. —

WICHELAARSTER (*geheimzinnig.*)

De afgestorvenen, zij vreezen
geur van bloed.

SAUL (*gepijnd en plots dreigend.*)

Nu vrouw, geen aarz'ling meer!
'k Beveel het u, ... ik ...

ABNER (*toeschietend.*)

Maar heer! ... Bezin!!

AMASSA (*meefluisterend.*)

Zoo tast zij naar uw naam en rang,
Als 't volk het hoorde, vorst!

SAUL (*verschrikt.*)

't Is waar. (*tot de vrouw, smeekend.*)
Wil 't wagen vrouw, ik smeek u.
Véél geld is ú. —

WICHELAARSTER.

Zou 'k het wagen?

ABNER (*smalend.*)

Voor sikkels wil zij wel
den bloedgeur sprenkelen,
Voor 't schimmen-aangezicht.

WICHELAARSTER (*trotsch.*)

Ook úwe Ziéners vangen loon!

SAUL (*plechtig.*)

Dat is waar. — Nu roep mij óp ...
... den geest ... van ... Samuel.

WICHELAARSTER (*ontsteld hevig en kijkt raadselachtig naar Saul.*)

Israëls profeet?

Saul knikt schuw. Hij dekt zich dieper weg achter zijn mantel. Abner en Amassa komen vlak bij hem staan. De tooveres gaat naar haar kring, neemt plaats en maakt walm in haar kroezen. — In ieder cirkelvak plengt ze roodachtig vocht om haar heen. Haar gelaat vertrekt in een soort strakke vervoering.

WICHELAARSTER (*op de knieën prevelend met starende oogen.*)

Onzicht'bre kracht,
neem lijf en wil,
en stem en hart,
Laat 't zwarte vuur
omvlammen mij. —
Ik sprenkel 't bloed
van dier en mensch dooreen;
het bloed, dat is,
het leven zélf,
in Israël álgeheiligd. —

De plengings-gebaren verslappen; de tooveres valt in een soort van transe.

WICHELAARSTER (*met starende oogen, afgebroken sprekend.*)

Gij ... zijt ... geen ... vreem ... deling ...

Saul, verschrikt, slaat zich den mantel geheel voor 't gelaat en nadert de starende tooveres. —

WICHELAARSTER (*alsof ze moeilijk ziet en iets wegvaagt vóór haar blik.*)

Ge zijt ... ge zijt ... ik zie ... wát zie ik?

Plotseling breekt haar transe, springt de tooveres verschrikt op en knielt voor Saul, die in de hoogste verbazing achteruit wijkt. —

WICHELAARSTER (*met hevigen angst
in de stem.*)

Ik heb 't gezien, o koning!
Gijzélft zijt Saul!
Uw ellendige dienstmaagd heer,
werd door uw eigen woord verlokt.
Nu zijn uw beulen meegebracht!
Genade vorst, ... genâ! (*ze schreit.*)

SAUL (*zeer geschrikt.*)

Sta óp toch vrouw ... ik ben ontzet!
Hoe weet gij wie ik ben? Zeg 't mij!
Bij d'Eeuwige onzen God, geen haar zelfs
van uw hoofd zal ik u krenken. —

WICHELAARSTER.

Mijn tooverspreuk geheimvol all' doorlicht.
Onzicht'bre kracht onthulde mij uw wezen. —

SAUL (*ontzet.*)

Wat vreeselijke kunst.
Sta óp, bezweerster!

WICHELAARSTER (*blijft liggen.*)

Ik durf niet, mijn koning.
'k Ben jammerlijk misleid
door drang en gulzigheid.

SAUL.

Besef dan toch, geheime vrouw,
dat ik uw dood niet wil.
Zou ik dan zélf gekomen zijn?
Gij, die verborgenste gedachten,
ópzuigt uit mijn wezen, ...

zie nu ook dát! (*afgewend in een rilling.*)

Ik wil door uwe donk're kunst,
afzichtelijk en God een gruwel,
tegen zonde's kolking in ...
den geest van Samuel geraadpleegd zien!

WICHELAARSTER (*staat op, begrijpt traag.*)

Als hij nu wil onthullen,
onheil en rampspoed, heer?

SAUL (*snel onderbrekend.*)

Gij spreke vrij. — (*tot zijn bevelhebbers*)
Ik heb nu Abner en Amassa,
aan eigen innerlijke angst mijzelf
ontrukt. Ik voel een vreemde kracht
mij in de spieren zwellen en rustig
mij van binnen, als zeteld' ik bij
offermaal. — Als Samuel zal spreken,
die vreeselijke man, wiens strenge
woorden vallen als zware keien van een
vestingmuur op hoofden van belegeraars...
als hij zal spreken... zijn knecht zal
need'rig luist'ren. — En nú... begin! —

De wichelaarster gaat naar haar toovercirkel, slaat met een tak zacht rond zich heen en ademt wierookdamp in. — Ze spreekt klankloos en staart ál strakker.

SAUL (*in gretige vervoering vlak naast de tooveres knielend.*)

Wat ziet gij... vrouw?
Gij staart zoo háng!

WICHELAARSTER.

Een weesloosheid mij overzinkt.
Ik zie slechts zwarte nevels trillen;
ze stijgen en ze dalen... (*ze hijgt zwaar.*)

SAUL.

En nú?...

WICHELAARSTER.

Al vérder gaat het zwart,
al dieper zinkt het uit,
gelijk een donk're zee. —
Nu golvenschuim mijn lippen raakt... (*benauwder.*)
Ik... kan... nauw... a..de..men...

SAUL (*al kleiner en ellendiger
zich krimpens vóór de
wichelaarster.*)

'k Begrijp u niet!
Is dat uitzinnig staren
dat ontstelde woord erbij,
een spel van zwart verbeelden?
Het doet mij huiv'ren! —

*Saul, Abner en Amassa blijven ontsteld naar de
tooveres kijken. Na een korte stuiptrekking ontstaat er
een nog strakkere uitdrukking op haar gezicht.*

SAUL (*bevreesd, met trillende
stem, geheel vernederd
door angst en ellende.*)

Ziet gij nu Samuel?...
Mijn borst is ademloos...

WICHELAARSTER (*met onwezenlijke
stem.*)

Ik zie een priesterrok,
met stralend' omme-glans.
Een ijle in de lucht,
Een wazig zilveren. —
Een schim van louter licht
treedt ná en wijkt terzij. —
Ik zie, — ontzaggelijk, — een streng gelaat,
met baard als wit van duiveveeren. —

SAUL (*ontzet.*)

Mijn ziele beeft,
mijn handen sidd'ren...
't Is Samuel!...

WICHELAARSTER.

De strenge oogen staren... stáren...

SAUL.

't Is Samuel!... (*hij buigt in
ootmoed.*)

Ook Abner en Amassa buigen diep.

SAUL (*met fluisterende stem,
gebukt voor de toovenares.*)

Wat zegt hij u?

WICHELAARSTER (*alsof ze luistert.*)

Nu Samuel spreekt en zegt:...

waarom gij hém, ontslapene, tot hier
wilt verontrusten met uw mensch'lijke
benauwenis?...

SAUL (*in hevige verwarring,
zeer bleek.*)

Zeg vrouw hem, dat ik in groote angsten leef;
dat, nu God in al Zijn teek'nen zweeg,
mijn laatste moed is afgeweken.

Morgen den dag, ga ik den Filistijn bekampen.

Mijn legerplaats gonst van gerucht. —

Ook 't volk roept aan zijn Heer, maar
krijgt geen bijstand. De heuv'len walmen zwart
van alle offeren, van bok en ram en schaap.

Het brand-altaar is als een vlamme-oven...

D'Eeuw'ge zwijgt!...

In razende benardheid smeek

ik Samuel nu om raad en bijstand

vóór den slag. —

WICHELAARSTER (*weer alsof ze luistert
vóór ze antwoordt.*)

Nu Samuel spreekt en zegt:...

dat ook de padde huilt in angst;
onreine geest slechts jamm'ren kan,

Maar dat de Eeuwige zal doen,

gelijk Hij het voorspelde:...

Uw koningsmacht is uit uw hand gescheurd

en David overreikt.

Ná u, zal hij regeeren! —

SAUL (*in een woest-smartelijken
huil uitbarstend.*)

Tóch hij!!...

WICHELAARSTER.

Nu Samuel spreekt en zegt:...

dat God in Zijn toorn ziedend,

verbrijz'len gaat uwe geled'ren
door Filistijnsche macht. —

*Saul snikt ontzettend en weert iets denkbeeldigs met
de handen af.*

En geven zal Hij zoenloos u
in handen van den vijand. —

SAUL (*ineenzinkend, hevig jam-
merend.*)

O Eeuwige mijn Heer, als wortouw
die straf valt om mijn hals,
en perst den paarsen dood op mijnen lip.
Die smaad aan ál mijn volk

voor wat toch *ik* misdreef!

WICHELAARSTER (*gaat schijnbaar onbe-
wogen door, terwijl
Saul nog angstiger
luistert.*)

Nu Samuel spreekt en zegt:
dat... (*wichelaarster breekt af.*)

SAUL (*bij haar knielend en vlak
in de belichte oogen starend.*)

O schrikkelijk!...
uw oogen groeien...
Wat hoort gij?

WICHELAARSTER (*aarzelend.*)

Dat gij... gij... en... (*zwijgt weer.*)

SAUL (*gemarteld.*)

Ziet gij niet vrouw hoe gij mij foltert,
met uwe haperende stem?... O Eeuwige...
nog meer?... Ik sterf van angst!

WICHELAARSTER (*in strakke staring.*)

Nu Samuel spreekt en zegt:...
dat gij, de vorst, mét Jonathan,
uw zoon... den dag van morgen...
in den slag zult sterven. —

SAUL (*met een vreeselijken huil,
valt kermend neer.*)

Te véél... Almachtige God... te véél!...

Abner en Amassa, daarna uit haar begoocheling de
tooveres, schieten Saul te hulp, torsen hem overeind.
Machteloos laat Saul zich naar een zetel sleepen. Hij
betast in een wezenlooze verbijstering zijn hoofd, zijn
hals, terwijl hij zwaar hijgt en schreit.

SAUL (*heel zacht met vreemd-
berustende stem.*)

Den ganschen dag heb ik gevast,
uit wanhoop en uit vreeze.

Geef mij nu drinken. —

Abner geeft hem een beker drank, door de tooveres
aangereikt.

SAUL (*in onderworpen smarte-
lijkheid.*)

Waar is mijn zielskracht nu,
waarvan ik sprak tot u?

De droefheid heeft mij overmand.

Dat woord, dat woord van Samuel...

als lijkzang klonk het mij. —

Ik word den dood gebracht...

ik en mijn volk. —

Wat deert het mij, mij uitgeputte, kranke,...

wiens hart is afgeknaagd van wroeging en

berouw. Mij zal de dood de oogen koelen...

het donkere gewoel van hartstocht en begeeren,

mèt mijne kommer dooven. — (*met teederheid.*)

Maar dat mijn Jonathan, die held,

de reinste ziel van Israël, mét mij moet

sneuv'len.... (*hij huilt krampachtig.*)

dát nu, is schrik'lijker dan éigen ondergang.

O ja, dat wreede, strenge, onbewogen woord.

in roerelooze kracht gesproken...

het was van Samuel!

De dreigende klank er in,

was aan zijn vleesch en geest ontstegen. —

Mijn Jonathan zal sneuv'len mét zijn
rampzaal'gen vader, die door zijn haat en
wraakzucht, door wangunst en door trotsch
in héél zijn zieke onvoldaanheid,

door God is néérgeworpen! —

Maar Jonathan, Almachtige, ... waarmee die
schoone held, heeft hij u toch gekrenkt? ... (pauze.)
Sliep ik in nachte-koelte op mijn
koepeldak, ... hij volgde mij ... en waakte.
Had 'k vreugd, ... hij lachte,

had 'k smart, hij schreide méé!

Mijn zoon, mijn zoon, nu God ons van elkander
scheurt, nu branderder voel ik nog,
hoe lief 'k u heb!

En mét ons héél het volk,

in hand' der onbesnedenen! —

Dat is het antwoord God's op Achimelech's
moord, op d'uitroeiing van Nob, door mij in
hach'lijkheid bedreven —

Nu ben ik door God's vloek gericht! (*ontstuimig
opstaand.*)

O Vader, Vader in den hemel, Gij, ... Gij alléén
kunt zóó den mensch vernederen. (*zinkt weer terug.*)

AEENER.

Nu toch, mijn vorst, de Ziener heeft
gesproken, nu kunt gij alles doen
om te weerstaan misschien,
den boozen geest van deze vrouw. —

SAUL.

Geen woord van laster hier! ... 't Was Samuel,
en Samuel alléén die sprak. De grond
onder mijn voeten beefde. Ik voelde mij als
duif in hoogepriesters slachtende hand,
wier vleugels ingescheurd, de krop
wordt uitgesneden!

Een tocht mij om de polsen kilde.
Gij kent de Wet die slechts door bloed
verzoent. In 't bloéd alleen, het leven

spreekt. — Dit eischt nu God van mij, van mij...
 en ... Jonathan, ... als losgeld mijner daden! —
 Aan de hoornen van het reukaltaar,
 ziet gij dat bloed bestreken, dat offerbloed
 door héél ons volk gebracht. —
 Die Zijn Geboden overtreedt... hij lijdt,
 hij ettert wég. De druif wordt hem een pad,
 de granaat een schorpioene in den mond.
 Ik, mannen nu, ik ben gericht
 door d'ijzeren stem van God! —

AMASSA (*schuchter.*)

Mijn Heer en koning, zoo uw knecht
 het waagt te spreken, het is niet
 voor zijn heil alleen. Maar als gij
 Jonathan verbiedt, de legerplaats te
 betreen, en Saul zélf zijn veldheers-tent
 verlaat...

Saul kijkt in de grootste verbazing op.

ABNER (*valt in.*)

of misschien wel vrede sluit vóór
 't man-gevecht begint, ... dan...
 door een kant'ling van gebeuren, het
 booze woord der vrouw wordt krachteloos.

SAUL (*springt óp in groote
 veerkrachtigheid.*)

Dat nooit! dat nooit!... mijn mannen!
 Toen ik den troon besteeg, was ik een
 held voor gansch het volk van Israël.
 Ik wil nu, bij mijn worsteling en dood,
 als héd ook voor zijn aangezicht verdwijnen!
 In afschuw, walg en twijfel,
 weerspannigheid en menschenhaat heb ik
 geleefd, met oogen groen als gal van drift,
 afgunstigheid. Ik had vertrouwen niet in
 eigen aard. Alles moest mij ingeblazen!
 Het marm'ren woord van Samuel, 'k heb
 zijn wankeloze kracht, neen nooit begrepen.

Saul en David.

Nu wordt mij vóór den dood,
God's Wil geopenbaard! —
'k Zal in de keurbent staan met óppeglansde
helm en schild, in 't tartend licht, vóóraan!
Opdat de heid'nen zullen zien, hoe Saul,
vernietigd, sterven gaat. — Door niets
wil ik mij redden uit God's bevel. —
Zal ik, na dit ontzaggelijk gericht,
weer bangelijk naar het leven kruipen?
Nooit! — Ik kwám als toegezongen held...
ik gà... van schreiend volk omringd,
signaal-geklank, bazuin nog in de ooren! (pauze.)
(dan, met een hevigen overgang)

Dat Dávid koning wordt... nog altijd weer
wringt zich een wilde pijn door heel mijn
wezen. Ik haat hem nog, den heet-eerzucht'ge,
dien 'k liefheb in mijn haat! Ik heb mijn
leven-lang hem álle rust ontnomen. Nu is
hij uitgekweeld. God schonk hem vrede! —
Ik ben verworpene... het deert niet meer.
Maar dat mijn Jonathan... (*snikt; verheft zich
plotseling uit zijn snikken óp met volle kracht.*)
Kom mannen... óp!
Geen menschenkind ontkomt God's Wil!

De tooveres neemt haar lamp en licht Saul, Abner en Amassa voor. Allen af. Het tooneel wordt geheel donker.

VIJFDE TAFEREEL.

VIERDE TOONEEL.

David in zijn woon te Ziklag met Abichaël. Uitzicht op een legerplaats. Abichaël zit; David loopt heen en weer.

DAVID (*onrustig tot Abichaël.*)

Alle rust is mij geroofd.
Ik dien God niet om 't loon.
Maar nu zou 'k willen smeeiken,
om één woord van 't leger Saul's.

ABICHAEL.

Men zou u boden zenden.

DAVID.

Zoo is 't. — (*in geluks-vervoering.*)
Wat zaal'ge vreugd dat ik niet meestreed
met Achis, den Filistijnschen vorst.

ABICHAEL.

Hoe zoudt gij ooit
Uw Jonathan bekampen?

DAVID.

Het zou ontzettend zijn geweest!
Men vreesde laag verraad van mij
in 't Filistijnsche heir. Zoo bleef
ik hier, met wap'nen ongemoeid.
Zie Abichaël, toen 'k u te Karmel won
als vrouw, had 'k pas een martelenden
strijd in eigen hart doorleefd. In de
grot van Engédi, gij waart mij daar
verschenen in jubelend-zachte
vrouwen-pracht. Uw mond zong zoete
taal, zoo droef van klanken. Uw
glimlach en uw zingende stem, mijn
aangekoortste ziel verdoofden. Uw
minnelijk wezen, ik bond het vast
in mijn begeerte en onstuimigheid. —
Uw man, die door zijn lompe woord en
daad, zoo smadelijk mij had gekrenkt,
zwoer 'k met mijne bent te tucht'gen.
Gij kwaamt toen vragen om genâ,
voor hém en voor uw huis. —
Uw liefd' verzachtte ál mijn wrok.
Ik schaamde mij en keerde weer.
Tóch... dágen lang bleef ik uw zoete
stem in d'ooren koest'ren. — Toen
ging een kwaad gerucht... Uw man, door
schrik van wat hem had bedreigd,

was plots gestorven. Ik zond om ú...
ge werdt mijn gâ!
Maar eerst alléén mijn zinnen begeerden
u; mijn liefd' bleef dralen om Michal. —

ABICHAEL.

als bijvrouw toen,
ik weigerde u te dienen.

DAVID.

Weekhartig had ik nagestaard, uws oogen
diepsten binnenglans en droom.
Ik dacht... de lokking uwer vormen, zwoel,
de trilling van uw borst,
de geuren om uw lenige gestalt'...

ABICHAEL.

Gij dacht, mijn held...
dat álles in Abichaël
genietings-drang zou zijn
van haar verliefde zinnen.

DAVID (*beschaamd.*)

Ik dacht het. —

ABICHAEL.

O 'k brandde van verlang, mijn veldheer,
uw bezielde leven in mijn liefde vast te
streng'len. Uw oogen lichtten van den
hartstocht-droom. — Tóch wilde ik éér
de fladd'ring van uw liefde-duif, dan wild
den ram van uwe driften. —

DAVID.

Nooit zag ik schooner vrouw
in koelen trotsch zich heffen.
Gij spraakt als een orakel,
bedwelmd mijn hoofd.

ABICHAEL.

En tóch, ik zag uw worsteling,
in teederheid en zoeten drang,
tusschen Michal en Abichael, —

DAVID.

Mijn vrouw, wen Michal nu door Saul
 was wéggeschonken, — 't gerucht werd
 mij gebracht mét Samuel's dood, — ...
 mijn droefheid leek tot waanzin aangeprikkeld.
 In d'eenzaamheid van Engédi,
 een milde troosteres gij waart. (*plotseling*
 zich onrustig onderbrekend.)
 Wat laat men mij in vreeze? ...

ABICHAEL.

Mijn David,
 ik zie een krijger.

VIJFDE TOONEEL.

Korte bazuinstoot. — Een krijger komt op, nadert David in
 hoogsten eerbied.

KRIJGER.

Een man van 't slagveld heer,
 is hier gevlucht. —

DAVID (*heftig.*)

Breng hier!

*Een Amalekitisch krijger verschijnt, opgebracht door
 eenige mannen van David, de kleeren verscheurd. Hij
 heeft aarde op het hoofd. David naderend, buigt hij zich
 tegen den grond (strekt de armen uit, met cieraaden.)*

DAVID (*ontsteld.*)

Wat zie 'k? ...
 Gescheurde kleeren en aarde op
 't hoofd? ... Wie zijt gij?

AMALEKIET. (*In een onderdrukten
 vreugdetoon.*)

Een zoon van vreemden stam, Amalekiet
 mijn heer. Ik breng u nederig
 Saul's cierselen en kroon. —

DAVID (*hevig ontsteld.*)

Saul's kroon?...

AMALEKIET (*weer onderdrukt jubelend.*)

Uw volk is van den Filistijn geslagen.
Saul, met eêlste keur... gesneuveld..

DAVID (*hevig ontroerd.*)

En Jonathan?...

AMALEKIET (*schijnbaar aangedaan.*)

Ook Jonathan is neergeveld,
twee zijner broeders mede. —

DAVID (*in angstwekkende smart-
uitbarsting.*)

Jonathan...

mijn Jonathan...

... gesneuveld!...

ABICHAEL (*naar David toegaand.*)

Nú is uw dag ontwijd.

DAVID (*in wanhoop.*)

De édelste der menschen dood!... (*naar den Amalekiet.*)
Hoe wéét gij al die rampen?

AMALEKIET (*schuw, nu hij bemerkt
dat David zijn tijding
als een ramp opneemt.*)

Ik stond bij toeval neven Saul.
Met stillen doodsangst in het oog
de vorst keek om zich heen,
zijn speer in de hand. — Rondom,
de lijken van zijn zoons en lijfwacht,
lagen bloedig overstapeld. —
Toen riep hij uit, mij ziend:
Ik bid u, dood mij hier!...

Zijn oogen smeekten. —

Toen stond ik tot hem óp en sloeg

hem met zijn eigen zwaard. Ik redde
kroon en cierselen, en breng ze u
in onderdanigheid. — (*de Amalekiet werpt zich ter aarde.*)

DAVID.

Wie gaf u ooit het recht,
een Gezalfde des Heer' te vellen?

AMALEKIET.

Zijn stemme smeekte er om.

DAVID.

Hoe vrees'lijk deze dood,
voor zulk een held!...
verminkt door wagens en vertrappt door
ruiterbent. — Maar ook gij, Amalekiet,
hebt schand-daad toch bedreven. —
Mijn krijgers... neemt hem méé!
Hém wacht een schrik'lijk vonnis! —
Nu wou hij mij bevreemden, met deze valsche
huld' van cierselen en kroon. —

Krijgers met den Amalekiet af. Daarna de krijgers weer.

DAVID.

O Abichal!...
Een kramp van smart,
omwringt mijn hart...
Verzinken wil ik in het niet...

ZESDE TOONEEL.

Eenige korte bazuinstooten uit het kamp. — Vier andere manschappen van David komen op. — Eén ervan treedt vóór. —

KRIJGER (*buigt diep.*)

Een vluchteling van Israël
brengt u zijn groet en
vraagt te mogen naad'ren. —

DAVID (*hevig verrast.*)

Een Hebreeuw hier?
Doe daad'lijk hem komen!

ZEVENDE TOONEEL.

Een afgemat krijger, gewond, met gescheurde kleeren, treedt nader en knielt.

DAVID (*ontroerd naar hem toe-
gebukt.*)

Niet ter aarde gebogen, maar hiér,
op mijn borst, zal uw aangezicht weenen.
Broeder, droeve bôo, mét u ik schrei, om ons
verslagen volk, ... om Saul en Jonathan.

HEBREEUWER (*stil smartelijk zich
opheffend tegen
David op.*)

We zijn vernietigd heer. —
Saul viel mét zijne zonen,
door bloed'ge schimp gesmaad,
van Filistijnsche hand. —
Saul viel den helden-dood! —
Tot laatsten snik hij en zijn zoon,
ze streden en verdedigden. —
Toen vielen zij voor d'overmacht.
De vijand kerfde van den romp,
het hoofd van Saul en Jonathan... (*hij krimpt ineen.*)
En voor den tempelpost van Astaroth,
zij hingen d'afgescheurden kop te
schomm'len. En aan de muren van Beth San,
ze nagelden de verminkte lijken ... en
huilden, huilden schimpend er omheen,
in wraak-genot en woede. —

DAVID (*afwerend.*)

Zwijg krijger... zwijg! Ik bééf van drift!
... om zulk een smaad. Bij d'Eeuw'ge,
Onzen Heer, ... ik zal hen wreken,
o vréés'lijk wreken! —

HEBREEUWER.

Het zij zoo David. —
Uw koning Saul vocht tot het laatst en kreunde
wild, toen hij zijn Jonathan zag sneuv'len.

Uitgeput en raad'loos eind'lijk, hij stortte
zich in éigen zwaard

en stierf den heldendood! —

DAVID (ontzet.)

Dus Saul heeft dan zichzelf gedood ...
is niet geschonden door d'Amalekieten-hand?
(tot de twee krijgers die den Amalekiet opbrachten.)
Dan heeft dees' ontredderde ziel,
de cierselen en kroon van Sauls hoofd
en arm geroofd! ... Hém treffe het
bloedvonnis, mijn krijgers! — (pauze. Dan allersmar-
telijkst.)

Mijn volk, mijn neergetrapte volk,
ik zing uw treurlied en uw wraakzang. (ingezonken
droef.)

De smart heeft mij gebroken ...
vertrekt gij alle nu; laat mij alleen. —
(Allen af. Alleen Abichaël en David blijven.)

DAVID (zeer zacht, hevig be-
wogen en met weenende
stem sprekend.)

Zie Abichal, nu is mijn volk verplet
op Gilboa's gebergt', door God's
gerechtigheid. — De docht'ren Isrel's
zullen weenen en met gescheurde
kleederen den weg met rouw bedroeven. —
Toch ... ééns zal Hij hen wreken! ... (stilte.)
Maar Jonathan is dood ... Al moordde
ik duizend Filistijnen ...

hij keert niet weer.

Michal's verlies was mij een bange
droefenis ... Maar Jonathan ... hém naakt
geen sterveling. (zeer bewogen.)
In de grot van Adulam, voor de starende
oogen God's, wij sloten een verbond van
eeuw'ge broederschap.

Nooit was een zoon zóó zoon, een vriend
zóó vriend! — Zijn denken was mijn denken;

zijn daden éerst, ontkiemden in mijn ziel,
 en groeiden verder in zijn hart. —
 Het was het kloppen van één pols in
 twee verschill' de wezens. (*snikt wild uit.*)
 Die rouw nu in mijn ziel, nu hij er niet
 meer is... Zijn liefde was mij zoeter aan
 het hart gegroeid dan van een vrouw.

ABICHAEL (*hem toetredend.*)

't Doet pijn te hooren, en toch
 begrijp ik u mijn David. —

DAVID.

Zoo anders en zoo heilig weer,
 zijn liefde-vriendschap was; mij nà,
 als d'adem mijner lippen. —
 De teerst' en koenste ziel van
 Israël is nu gestorven. —
 Wat zijn wij all' naast zulk een
 off'rend man? Slechts ijdelen
 van geest en lijf.
 (*in droeve geestdrift.*)

Toch, één geluk bloeit licht
 in héél deez' donkernis...
 Saul is den heldendood gestorven!
 Al d'uitzin'ge smart en smaad mij
 aangedaan, zinkt in het niet bij zulk
 een daad... Maar Jonathan... zijn zoon...
 is naast hem neergestort.
 Zal ik dan nooit meer zien, dat zachte,
 klare oog, van liefde volgestroomd? (*hij zinkt ver-
 slagen weer ineen.*)

ABICHAEL.

Mijn held, tóch zult gij krachten zaam'len
 moeten voor nieuwen strijd, als God u roept!

DAVID (*sober: droef-ingehouden
 schreiend.*)

Terwijl mijn hart om hém blijft weenen,
 moet nu mijn geest zich heffen

uit eigen rouw-beklag en smart;
de wil gaan steigeren in bovenmenselijke
kracht en trooster van mijn volk zijn. —
Want Samuel en Jonathan, zelfs Saul en gij,
mijn vrouw, voorzeiden mij mijn koningschap. —
Wat vreeselijk gebeur, dat mijn verheffing nu,
gepeild staat op zulk een rouw!
Wat baat ons menschelijke glorie, als bij
het stijgende geluk, de dood zich aan onz'
voeten knelt? ... Toch ... God's Wil is 't,
mijn Abichal.

Dat ik nu álle smarten ván mij werp!

Met een snik telkens worstelt hij zich los uit smart naar vrome onderwerping.

Hoe durf ik met mijn tranen nu,
een goddelijk gericht besmetten?...
'k Zie Samuel's blik en rill! (*heel droef.*)
Nu wankel niet, mijn hart,
waar nu de smart is aangenaagd.
De menschen-pijn moet stillen in
zachtmoed'ge onderwerping aan Zijn Wil.
Gij Saul, gij vorst, misdeedt gij ooit
mij iets?... Uw weggestooten zoon,
uw David, kan u als hield alleen denken,
gesneuveld voor 't gesmade aangezicht
van gansch Isrel. —
Uw dóód was gróóter dan uw léven. — (*stille.*)
Maar gij..., mijn Jonathan... (tot Abichaël,
weenend.)

Zie Abichal, nu heeft mijn lip,
de tranen stikken in mijn stem.
Mijn broeder... (*valt weer ineem met de handen
voor het gelaat.*)

Plotseling uit het kamp eenige korte, doordringende krijgs-signalen klinken op. David rukt zich weer los uit zijn smart en slaat over in een droeve vervoering, jubelend en schreiend dooreen. —

DAVID.

Maar ik zal ál de smart
 uit mijne ziel verwerpen!
O Eeuwige, ziet naar uw knecht en
zijn beschreide aangezicht. Nú wil hij
léven voor Uw glorie en voor den
 roem van Israël! —

D o e k.

EINDE.

TOONEELSPELEN

:: VERSCHENEN IN DE ::
TOONEELBIBLIOTHEEK, WERELDBIBLIOTHEEK
:: EN NEDERLANDSCHE BIBLIOTHEEK ::

a. NEDERLANDSCHE.

- N.B. INA BOUDIER—BAKKER, **'t Hoogste Recht** (4 bedrijven).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- N.B. J. F. E. CELLIERS, **Liefde en Plig** (4 bedrijven).
Ing. f 0.20; geb. f 0.40
- T.B. SUZE LA CHAPELLE—ROOBOL, **Een Boete** (8 bedrijven).
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. J. EVERTS, **De Verleider** (1 bedrijf). . . Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **De Derde** (1 bedrijf). . . Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Kracht naar Kruis** (1 bedrijf). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. ANNA VAN GOGH—KAULEBACH, **Eigen Haard** (4 bedrijven).
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Fortuna** (4 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. HERM. HEIJERMANS, **De Meid** (2 bedr.). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Beschuit met Muisjes** (3 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **De Opgaande Zon** (4 bedrijven). . . Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Glück Auf!** Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Een Mel** Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Nu mer Tachtig**. Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Ahasverus**. Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Feest**. Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- N.B. MULTATULI, **Vorstenschool** (5 bedrijven) 6e druk.
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- N.B. id. **Aleid** (2 bedrijven). . . Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- T.B. HERM. C. J. ROELVINK, **Freuleken** (4 bedrijven).
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- N.B. H. ROLAND HOLST—VAN DER SCHALK, **De Opstandelingen**
(8 bedrijven) 2e druk. Ing. f 0.30; cart. f 0.40; linnen f 0.50
- T.B. WILLEM SCHÜRMANN, **Veertig** (4 bedr.). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Violiers** (4 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Speculanten** (1 bedrijf). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Het dubbele Leven** (4 bedrijven). . . Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Paddestoelen** (4 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- N.B. J. A. SIMONS—MEES, **Tooneelspelen I.** (Twee levenskringen;
Van Hoogten en Vlakten; Zijn Evenbeeld). Ing. f 1. 5; geb. f 1.90
- N.B. id. **Tooneelspelen II.** (Een Moeder; St. Elisabeth; Kasbloem).
Ing. f 1.25; geb. f 1.90
- N.B. id. **De Veroveraar** (5 bedrijven) 2e druk. } Samen
Cart. f 0.30; linnen f 0.40 } in keurb.
- N.B. id. **Atie's Huwelijk** (4 bedrijven) 2e druk. } f 1.—
Cart. f 0.30; linnen f 0.40 }
- T.B. id. **Voor 't Diner** (1899) (1 bedrijf). . . . Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- N.B. id. **Een Paladijn** (4 bedr.). Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- T.B. id. **Zijn Evenbeeld** (3 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Een Moeder** (4 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **St. Elisabeth** (3 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **Van Hoogten en Vlakten** (3 bedr.). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T.B. id. **De Nimf** (3 bedrijven). Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- N.B. NICO VAN SUCHTELEN, **De Tuin der Droomen**.
Ing. f 0.30; cart. f 0.40; geb. f 0.50

- N.B. J. VAN DEN VONDEL, **Adam in Ballingschap** (4 bedrijven).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
T.B. id. **Lucifer** beide met Inl. en Aant. d. L. S.) Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T.B. ALBERT DE VRIES, **De Zoon; Crediet** (Zedespelen in 1 bedr.)
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T.B. id. **De Nieuwe Directeur** (Zedespel in 1 bedrijf).
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T.B. id. **De Courant; De Journalist(e)** (Zedespelen in 1 bedrijf).
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T.B. HENDRIK VAN DER WAL, **Nero en Agrippina** (3 bedrijven)
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T.B. id. **Het Zegefeest** (1 bedrijf) Ing. f 0.25; geb. f 0.40

b. GRIEKSCHE EN LATIJNSCHE.

- W.B. ARISTOPHANES, **De Ridders** (Dr. H. C. Muller).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
W.B. PLAUTUS, **Tweelingbroeders** (Prof. v. Herwerden).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
W.B. SOPHOCLES, **Antigone** (Dr. H. C. Muller).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
T. B. id. **Koning Oedipus** (Royaards) Ing. f 0.25; geb. f 0.40

c. ENGELSCH.

- W.B. SHAKESPEARE, **Coriolanus** (Dr. Edw. B. Koster).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
W.B. id. **Macbeth** (idem). Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
W.B. id. **Othello** (idem). Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
T. B. id. **Julius Caesar** (idem). Ing. f 0.25; linnen f 0.40
O. U. id. **Antonius en Cleopatra** (idem).
Ing. f 0.25; cart. f 0.30; linnen f 1.—
T. B. id. **De Koopman van Venetië** (idem). Ing. f 0.25; linnen f 0.40
W.B. SHAW, **Mevrouw Warren's Bedrijf** (4 bedrijven). Vertaling
J. A. Simons—Mees Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
W.B. id. **Je kunt 't nooit weten** (4 bedr.) Vertaling Ph. G. Gunning.
Ing. f 0.30; cart. f 0.40; linnen f 0.50
W.B. id. **Candida** (3 bedrijven). Vertaling M. 's Jacob.
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
T. B. id. **Oorlogsmannen** (3 bedrijven). Vertaling J. Kuyiman.
Ing. f 0.25; linnen f 0.40
T. B. id. **Blanco Posnet's ware gedaante** (1 bedrijf). Vertaling
J. Kuyiman. Ing. f 0.25; linnen f 0.40
T. B. id. **Trouwen** (1 bedrijf). Vertaling J. Kuyiman.
Ing. f 0.25; linnen f 0.40
T. B. id. **Majoor Barbara** (4 bedrijven). Vertaling Simon B. Stokvis.
Ing. f 0.25; linnen f 0.40
W.B. id. **Mensch en Oppermensch**. Vertaling Mevr. J. A. Simons—
Mees Ing. f 0.30; cart. f 0.40; geb. f 0.50
W.B. SHELLEY, **Prometheus ontboeid** (A. Gutteling).
Ingenaaid f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
T. B. SHERIDAN, **De Rivalen** (C. van Bruggen) Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T. B. Miss SOWERBY, **Rutherford en Zoon** (3 bedrijven). Vertaling
J. Kuyiman. Ing. f 0.25; geb. f 0.40
T. B. J. M. SYNGE, **De Heiligenbron**. Vertaling L. Simons.
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
W.B. OSCAR WILDE, **Salome en Een Florentijnsch Treurspel**.
(Dr. P. C. Boutens) Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40

d. NOORSCH.

- W.B. BJÖRNSON, **Boven menschelijke Kracht** (Meyboom).
Ing. f 0.40; cart. f 0.55; linnen f 0.70

- W.B. IBSEN, **Steunpilaren der Maatschappij** (3e druk).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- W.B. id. **Een Poppenhuis** (Meyboom).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- W.B. id. **Een Vjand van het Volk** (Meyboom).
Ing. f 0.30; cart. f 0.40; linnen f 0.50
- W.B. id. **Mededingers naar de Kroon** (Meyboom).
Ing. f 0.30; cart. f 0.40; linnen f 0.50
- T. B. S. SIGURJONSSON, **Bjerg Elvind en zijn Vrouw** (Meyboom).
Ing. f 0.25; linnen f 0.40

e. DUITSCHE.

- W.B. GOETHE, **Iphigenia in Tauris** (Dr. P. C. Boutens).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- W.B. id. **Faust I** (Adama van Schellema).
Ing. f 0.50; cart. f 0.65; linnen f 0.80
- W.B. HAUPTMANN, **De verdronken Klok** (Is. Hen). Linnen f 0.40
- T. B. id. **De Wevers**. Vertaling Nico v. Suchtelen. Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- W.B. FR. HEBBEL, **Maria Magdalena** (L. Landry). Linnen f 0.40
- W.B. HEINRICH VON KLEIST, **Kate von Heilbronn**. Vertaling Nico v. Suchtelen. Ing. f 0.30; cart. f 0.40; geb. f 0.50
- T. B. ERICH SCHLAIKJER, **Rika van den Dominee**. Vertaling Nico v. Suchtelen. Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T. B. ARTHUR SCHNITZLER, **Minne-spel** (3 bedrijven). Vertaling Frans Mijnsen Ing. f 0.25; geb. f 0.40

f. FRANSCHÉ.

- T. B. AUGIER en SANDEAU, **De Schoonzoon van Mijnheer Poirier**.
Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- T. B. DUMAS en GAILLARDÉ, **De Toren van Nesle** (2 bedrijven).
Vertaling Mr. v. Loghem Ing. f 0.25; geb. f 0.40
- W.B. MOLIERE, **Geleerde Dames** (W. J. Wendel).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- W.B. id. **Tartufe**, id. Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- W.B. id. **De Misantroop**, id. . . Ing. f 0.20; cart. f 0.30; linnen f 0.40
- W.B. id. **Schelmenstreken van Scapin** (B. Wilson).
Ing. f 0.20; cart. f 0.30; geb. f 0.40
- T. B. EMILÉ ZOLA, **De Erfgenamen van Rabourdin** (3 bedrijven).
Ing. f 0.25; geb. f 0.40

g. RUSSISCHE.

- R. B. MAXIM GORKIJ, **Zonnekinderen**. . . Ing. f 0.50; geb. f 0.80
- R. B. N. W. GOGOLJ, **De Revisor**. Ing. f 0.50; geb. f 0.80
- R. B. MEREZJKOWSKOE, **Paul I** (Annie de Graaf).
Ing. f 0.50; geb. f 0.80

Voor de verdere Uitgaven onzer Mij. — **WERELD-BIBLIOTHEEK, NEDERLANDSCHE BIBLIOTHEEK, TOONEELBIBLIOTHEEK**, enz. enz. — raadplege men geregeld onze maandelijksche **LOOPMARE** en ons halfjaarlijksch **NIEUWSJE**. — Beide op aanvraag **FRANCO** en **GRATIS**!

Mij. VOOR GOEDE EN GOEDKOOPE LECTUUR,
OVERTOOM 230 **AMSTERDAM.**

VONDELS SPELEN

Ingeleid en toegelicht door C. R. DE KLERK en L. SIMONS.

Deze uitgaaf van Vondels Spelen zal geschieden overeenkomstig onderstaand plan :

DEEL I			C. R. DE KLERK : Kultuurbeschouwende In-		
			leiding tot Vondels Spelen.		
1 ^e stuk	{	Het Pascha.	}	Ingeleid en toegelicht	
		Hierusalem verwoest.		door C. R. de K.	
2 ^e stuk	{	Palamedes		Idem door C. R. de K.	
		Gijsbrecht van Aemstel	" "	L. S.	
		Maagden.	" "	C. R. de K.	
3 ^e stuk	{	Peter en Pauwels.	}	Idem door C. R. de K.	
		Maria Stuart.			
		De Leeuwendalers.			
DEEL II			L. SIMONS : VONDELS dramatiek.		
1 ^e stuk	{	Gebroeders.	}	Ingeleid en toegelicht	
		Joseph in Dothan.		door C. R. de K.	
2 ^e stuk	{	Joseph in Egypte.	}	Idem door C. R. de K.	
		Salomon.			
		Lucifer.	" "	L. S.	
3 ^e stuk	{	Salmoneus.	}	" "	C. R. de K.
		Jephta.	" "	L. S.	
		Samson.	" "	C. R. de K.	
DEEL III					
1 ^e stuk	{	David in Ballingschap.	}	" "	C. R. de K.
		David hersteld.			
		Adonias.			
2 ^e stuk	{	Adam in Ballingschap	}	" "	L. S.
		Faëton	" "	C. R. de K.	
		Batavische Gebroeders	" "	C. R. de K.	
3 ^e stuk	{	Zungchin	}	" "	C. R. de K.
		Noach	" "	L. S.	
		Algemeen Register.			

Het eerste en het tweede deel zijn reeds verschenen.
 Prijs per stuk : Ingen. f 0.50; Carton f 0.65; Geb. f 0.80;
 Keurband f 1.10. Elk tooneelspel afzonderlijk : Ingen. f 0.20;
 Carton f 0.30; Linnen f 0.40.